TÜRK İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

OCAK / 1994

SAYI : 285

24 OCAK KARARLARI TARTIŞILDI

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU
Bayram MERAL
Genel Başkan
Şemsi DENİZER
Genel Sekreter
Enver TOÇOĞLU
Genel Mali Sekreter
Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri
Sabri ÖZDEŞ
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADİOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
ERKİN OKAY
MEHMET OHRİ

FOTOĞRAFLAR
NİHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ
TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir/ANKARA
Tel: 433 38 24 - 433 31 25 (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesini yansıtır.

ABONE
Yurtiçi, 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.,
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.,

DERGİMİZ BASIN AHLAK YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı:
DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

BASKI TARİHİ : 31.01.1994

AYIN İÇİNDEN

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyelerinden Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özde birlikte, TRT Genel Müdürü Tayfun Akgüner'i makamında ziyaret ederek yeni görevinde başarılar dilediler.

Geçtiğimiz ay ülkemize gelen Kore Halk Cumhuriyeti eski Cumhurbaşkanı, TÜRK-İ Genel Başkanı Bayram Meral'i ziyaret ederek nezaket ziyaretinde bulundu. Bu ziyarette, iki ülke ilişkilerinin giderek güçlendirilmesi önemle vurgulandı.

Demiryol-iş Sendikası Başkanlar Kurulu 4 Ocak'ta yapıldı. Resimde toplantıya katılı TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Başkanlar Kurulu üyeleri görülüyor.

u üyelerinden
ekreteri Sabri Özd
ret ederek yeni

urbaşkanı, TÜRK
le bulundu. Bu
rgulandı.

le toplantıya katıl
i görülüyor.

BAŞKANDAN

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

TÜRK-İŞ HALKIMIZIN UMUDUDUR

TÜRK-İŞ, 6 Kasım'da Adana'da, 5 Aralık'ta Samsun'da, 12 Aralık'ta İzmir'de ve 16 Ocak'ta Samsun'da Bölge İşçi Kurultayları düzenledi. 30 Ocak 1994 günü Lüleburgaz'daki Trakya Bölge Kurultayı'nın ardından, 6 Şubat günü Zonguldak'ta Bölge İşçi Kurultayımız toplanacak.

Bugüne kadarki İşçi Kurultaylarımız TÜRK-İŞ'in gücünü ve bütünlüğünü herkese bir defa daha göstermiştir. Tabanın sesi, demokratik biçimde seçilmiş şube yöneticileri ve bazı durumlarda da doğrudan işçi kardeşlerimiz aracılığıyla bir defa daha ifade edilmiştir.

İşçi Kurultaylarımıza katılan ve bu toplantılarımızın huzur ve güven içinde geçmesi için her türlü çabayı gösteren TÜRK-İŞ Teşkilatına, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu olarak teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bölge İşçi Kurultaylarımız, Türkiye'mizin büyük sorunlarla karşı karşıya bulunduğu günlerde toplanıyor.

Halkımız, terör, enflasyon ve işsizlik üçlüsünün kıskacında büyük acılar çekiyor. Bazı çevreler ise, halkımızın demokrasiye olan güvenini sarsmaya çalışıyor.

İşte tam bu dönemde TÜRK-İŞ, yalnızca doğrudan temsil ettiği sendikalı işçilerin değil, fakat aynı zamanda işçi sınıfının ve halkımızın tümünün umudu haline gelmiştir.

TÜRK-İŞ bugün halkımızın umududur.

Halkımız, birçok sorunun çözümü konusunda birbirinden farklı politikalar üretemeyen siyasi partiler arasında bir tercihe zorlanmaktan şikayetçidir. Birçok insan, TÜRK-İŞ'in toplu sözleşmeler alanında gösterdiği başarının, siyasi alanda da tekrarlanması gerektiğini söylemekte, umutlarını TÜRK-İŞ'e bağlamaktadır.

TÜRK-İŞ, son Genel Kurulumuzda oybirliğiyle alınan karar uyarınca, toplu sözleşmecilikle sınırlı bir sendikacılık anlayışını aşmaya çalışmaktadır.

4-5 Kasım 1993 tarihli Başkanlar Kurulumuzda yine oybirliğiyle alınan karar uyarınca, TÜRK-İŞ'in diğer demokratik kuruluşlarla başlattığı işbirliği, halkımızın TÜRK-İŞ'e bağladığı umutlarını gerçekleştirme doğrultusunda atılmış önemli bir adımdır.

TÜRK-İŞ, yine bu anlayışla, TÜSİAD'in görüşme davetini kabul etmiştir.

TÜRK-İŞ, yine bu anlayışın bir sonucu olarak, toplumun diğer örgütlü kesimlerinin temsilcileri ile de görüşmeler yapacak, ülkemizde demokrasinin, lâik ve sosyal hukuk devleti anlayışı ve uygulamasının, temel sendikal hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi çabasına toplumun en geniş kesimlerini katmaya çalışacaktır.

Bölge İşçi Kurultaylarımız, TÜRK-İŞ'in bu yeni atılımının önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır.

Her İşçi Kurultayımız, sözkonusu bölgede TÜRK-İŞ'in ve temsilcisi olduğu işçi sınıfının gücünün bir defa daha gündeme geldiği bir olay yaratmaktadır.

Vizite eylemlerine katılan her işçi, toplu sözleşme görüşmelerinde gücümüzü bir parça daha artırmıştır.

Bölge İşçi Kurultaylarımıza katılan her işçi ise, toplu sözleşmecilikle sınırlı bir sendikacılık anlayışını aşma mücadelemizde bizlere güç vermektedir.

Kurultaylarımıza katılan her işçi, heryerde herkese hemen demokrasi sağlanması amacımıza, daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye yaratma mücadelemize önemli katkılarda bulunmaktadır.

TÜRK-İŞ'in, ülkemize ve tüm çalışanlara karşı büyük sorumlulukları vardır. TÜRK-İŞ bu sorumlulukların bilincindedir.

24 OCAK KARARLARI TARTIŞILDI

□ TÜRK-İŞ'in düzenlediği sempozyumda; Cumhurbaşkanı Demirel, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz, Murat Karayalçın, Necmettin Erbakan ve Deniz Baykal görüşlerini açıkladılar

Bayram Meral : "Bunalımın faturası işçilere çıkarıldı..."

TÜRK-İŞ'in düzenlediği **"Değişen dünya düzeninde Türkiye'nin sosyo ekonomik yapısı, 24 Ocak kararlarının etkileri sonuçları ve yeni arayışlar"** sempozyumu, 24 Ocak'ta Ankara Hilton Otelinde yapıldı.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan ve DYP Genel Başkanı Tansu Çiller, ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, Başbakan Yardımcısı ve SHP Genel Başkanı Murat Karayalçın, Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan ile CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın birer konuşma yaptığı sempozyum, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından açıldı.

Sempozyumda konuşan Başbakan Çiller, **"10 yıl boyunca işçi, memur ve çiftçiyi ezmeyi hedefleyen"** bir politikanın uygulandığını, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel **"10 yıl boyunca işçi, memur ve çiftçiyi ezen bir politikanın olmadığını, yokların var edildiğini"**, Mesut Yılmaz, **"24 Ocak zararlarının ANAP hükümetleri tarafından giderildiğini"**,

Murat Karayalçın **"24 Ocak kararlarının siyasal, ekonomik ve sosyal yönden toplumda tahribat yaptığını"**, Necmettin Erbakan **"24 Ocak kararlarının bir Sevr anlaşması"** olduğunu, Deniz Baykal **"14 yıl önceki tablonun bugün aynen yaşanmakta bulunduğunu"** belirttiler.

BAYRAM MERAL'İN KONUŞMASI

Sempozyumu bir konuşma ile açan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral **"Bunalımın faturası işçilere çıkarılmıştır. Türkiye ve tüm çalışanlar karanlık bir dönem yaşadı"** dedi.

Bayram Meral şu konuşmayı yaptı:

"Sayın Cumhurbaşkanım,

Sayın Başbakanım,

Siyasi Partilerimizin Değerli Genel Başkanları ve Yöneticileri,

Basınımızın ve Televizyon Kanallarının Değerli Çalışanları,

Sendikalarımızın Değerli Yöneticileri,

Değerli Konuklar,

Hepinizi TÜRK-İŞ adına en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Bu önemli toplantımıza katılarak bizleri onurlandırdığınız için teşekkür ediyorum.

24 Ocak Kararları, Türkiye tarihinde bir dönüm noktasıdır.

Bugünkü toplantımızda, 24 Ocak İstikrar Programını değerlendirerek, günümüze ilişkin bazı sonuçlar çıkaracağız.

24 Ocak Kararları öncesinde Türkiye ekonomisi bir bunalıma girmişti.

Ülkemizin bunalıma girmesinde, çalışanların bir sorumluluğu yoktu.

Ama 24 Ocak Kararları, bunalımdan çıkışta çalışanların ezilmesini ve daha çok sömürülmesini temel alıyordu.

24 Ocak Kararları, ekonomik bunalımın aşılmasında, çalışanların fedakarlığını esas alan bir anlayışa dayanıyordu.

işverenler bu yıllarda yayınladıkları raporlarda, en temel hak ve özgürlüklerimizin ortadan kaldırılmasını talep ediyorlardı.

IMF ve Dünya Bankası'nın dayatımı ile alınan 24 Ocak Kararları, Parlamenter Demokrasi içinde uygulanamadı.

Sendikalar olarak, demokratik haklarımızı kullandık. Siyasi partiler üzerindeki etkimizi harekete geçirdik.

1980 yılı Temmuz-Ağustos aylarında kamu kesiminde imzalanan toplu iş sözleşmeleri ile, 24 Ocak Kararlarını fiilen işlemez hale getirdik.

Bu dönemde, dış kaynaklı bazı güçler, Türkiye'de kardeş kavgasını kızıştırdı.

İşçiyi işçiye, genci gence düşürdüler.

Sendikalar olarak her zaman karşı olduğumuz anarşi ve terör, sanki bir merkezden yönetilirmiş gibi, azdırıldı.

Terör ve anarşi yüzünden halkımız canından bezdi. Ülkemizin her zaman savunduğumuz bütünlüğü tehlikeye düştü.

Bizi terör ve anarşiden kurtarmak iddiasıyla Parlamentoyu ve siyasal partilerimizi feshedenler ise, önce en temel sendikal hak ve özgürlüklerimize el attılar.

Türkiye ve tüm çalışanlar, karanlık bir dönem yaşadı.

Sendikalarımızın faaliyeti durduruldu veya kısıtlandı. Toplu pazarlık kaldırıldı. Grevler yasaklandı. Kıdem tazminatına tavan getirildi. Ücretler düşürüldü. Yılların demokratik mücadelesiyle elde ettiğimiz birçok hak, antidemokratik bir biçimde gaspedildi.

Böylece, işverenlerin 12 Eylül öncesindeki isteklerinin çok büyük bir bölümü gerçekleştirildi.

Ekonomik bunalımdan kurtuluşun yükünü çalışanlar omuzladı. İşverenlerin kârları arttı. Bizim ücretlerimiz düştü. Yoksul daha yoksul, zengin daha da zengin yapıldı.

24 Ocak Kararları ve 12 Eylül, bizi ve ülkemizi ağlattı, işverenleri güldürttü.

Tüm çalışanlar olarak, meşru ve demokratik gücümüzü harekete geçirdik.

İşçilerin birlik ve bütünlüğünü sağladık.

Bu mücadelemiz sayesinde, sendikalı işçiler olarak, 24 Ocak ve 12 Eylül sonrasının ekonomik kayıplarını büyük ölçüde geri aldık.

Ancak bu yeterli değildir.

TÜRK-İŞ, yalnızca doğrudan temsil ettiği toplumun değil, ülkemizin ve tüm çalışanların da çıkarlarını savunmaktadır.

Sendikasız işçiler, memurlar, işsizler, emekliler, esnaf ve sanatkar ile köylülerin büyük bir bölümünün huzursuz olduğu bir ülkede, TÜRK-İŞ rahat edemez.

12 Eylül'ün anti-demokratik kalıntılarıyla ülke yönetildiği bir Türkiye'de, TÜRK-İŞ sessiz kalamaz ve kalmayacaktır.

Yasaklarını kaldırdıklarımızın yasaklarımızı sürdürdüğü bir Türkiye'de, TÜRK-İŞ gücünü göstermiştir ve gösterecektir.

Tüm çalışanların, terör, işsizlik ve

DEMİREL : "KARARLARIN SAHİBİ BENİM"

"Bu kararlarda, memurları, çiftçileri, işçileri ezin diye bir hüküm yoktur. Eğer böyle birşey olmuşsa hatayı kararları uygulayan siyasi iktidarda aramak lazım. Bu kararların zararları varsa kaldırılsın olur biter. 1980-1990 dönemindeki ekonomik eksikleri 24 kararlarını getirirken temel felsefemiz yedi yoku. yedi var etmek, kuyrukları kaldırmak, ekonomiyi rekabete açmak, gerçekçi kura geçmek, karaborsayı kaldırmak, ihracatı teşvik etmek, faizleri serbest bırakmaktı.

Dünyada bir değişim rüzgarı esmekte idi, Türkiye'nin de bu değişime hazır olması gerekiyordu. Ben siyasi bir hesaplaşma içinde değilim. İyi kararlar çıkmışsa kararların, kötü neticeler çıkmışsa hükümetlerin artısıdır. Eğer, işçinin, memurun ve çiftçinin ezilmesi sözkonusu ise, o günkü iktidardır bunun sorumlusu. Bir taraftan siyasi iktidarın beraat ettirilip, iyi kötü sonuçların sadece kararlara bağlanması yanlıştır.

24 Ocak kararları, kuyrukları, karaborsayı ortadan kaldırdı. Bunun hesabı yapılmıyor da 10 yıl sonraki iktidarların, işçiyi, memuru ezmesi 24 Ocak'ın hesabına yazılıyor. Vuracaksanız bana vurun."

ÇİLLER : "İŞÇİ, MEMUR, ÇİFTÇİ BİLİNÇLİ EZİLDİ"

"24 Ocak kararları ile başlayan ve 1990'a kadar geçen dönemde işçi, çiftçi ve memur on yıl boyunca akıl almaz biçimde eziliyor. 24 Ocak kararlarına hiç bir biçimde dönüş yoktur. Çiftçisini, işçisini, memurunu ezmemeye kararlı bir hükümet vardır. Ezme anlayışı 80-90 arasına gömülmüştür. Bugün için 24 Ocak kararlarına dönüşün benzeri bir istikrar programının uygulanması söz konusu değildir.

24 Ocak kararları ile serbest piyasa ekonomisine geçişte tıkanmalar ortaya çıktı. 1980-83 döneminde önemli sonuçlar alınmış, enflasyon düşürülmüş, işçi ücretlerinde de düşme olmuştur. 83-86 arası ve sonrasında amaçtan uzaklaşıldı. Faizlerin reel olarak yükselmesine rağmen bunun karşılığı ortaya konmadı. Devalüasyona gidildi, bir de enflasyonla terör Türkiye'nin gündemine oturdu.

Dünyaya açılabilme ve serbest piyasa ekonomisi şartlarının daha iyi uygulanabilmesi amacıyla 24 Ocak kararlarına ihtiyaç vardı. Bunu yapabilmek için de; üç değişkenin faizlerin, döviz kurunun ve fiyatların en az bir tanesinin serbest bırakılması gerekiyordu. Faizlerin enflasyonun çok altında seyretmesi, Türkiye'yi dünyanın en büyük rant ekonomisi haline getirmiştir."

M. YILMAZ : "24 OCAK KARARLARININ ZARARINI ANAP GİDERDİ"

"Türkiye ekonomisinde giderek artan bir istikrarsızlık ve dengesizlik yaşanmaktadır. Bütün bu dengesizlikleri gidermenin ön şartı tıpkı 1984'te olduğu gibi bir yeniden yükseliş ve atılım heyecanının Türkiye'yi sarmasıdır. 24 Ocak 1980 kararları Türkiye'de uygulanan ilk istikrar programı değildir. Ancak ekonomide yapısal değişikliği öngörmesi bakımından diğer tedbirlerden ayrılmaktadır.

1980-1990 yılları arasında 24 Ocak Kararları daha çok istikrara yönelik olarak uygulanmıştır. ANAP iktidara geldikten sonra bu kararların devamlılığını sağlayan yapısal bir değişim sürecine girilmiştir. Türkiye yeniden yatırım yapan, tasarruf eden, ekonomide ve sosyal ilişkilerde dünyaya açılan bir konuma gelmiştir. AT ile ilişkiler restore edilmiştir.

Her istikrar programı bu ülke insanları için fedakarlık anlamına gelir. 1980-83 arasında fedakârlığı işçi kesimi üslenmiştir. Ancak ANAP iktidarı döneminde işçilerin kayıpları telafi edilmiştir.

1994 yılı, Sayın Başbakanın söylediği gibi iyimserlik değil, karamsarlık vaad eden bir yıl olmaya mahkumdur. Bugünkü durumdan kurtulmanın ve dengesizlikleri gidermenin ön şartı, tıpkı 1984'te olduğu gibi bir yeniden yükseliş ve atılım heyecanının ülkeyi sarmasıdır."

enflasyon üçlüsü tarafından ezildiği bir dönemde, TÜRK-İŞ yalnızca kendi üyelerini düşünemez ve düşünmeyecektir.

Sayın Cumhurbaşkanım, Değerli Konuklar,

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel sempozyumu büyük bir ilgi ile izledi.

Türkiye, bu gün de tarihinin en büyük bunalımlarından birini yaşamaktadır.

Yeni istikrar tedbirleri, yeni 24 Ocak'lar gündemdedir.

Türkiye'de yıllardır hep işçi, memur, emekli ve işsizden fedakarlık istenmiştir.

Yine bizden fedakarlık istenecektir.

Vergiyi biz veriyoruz.

Vatanın birliği için her türlü fedakarlığı biz yapıyoruz.

TÜRK-İŞ olarak, Türkiye'de yalnızca çalışanların fedakarlığına dayalı İstikrar Tedbirleri istemiyoruz.

24 Ocak Kararları, ülkemizin ekonomik sorunlarını çözememiştir.

12 Eylül askeri müdahalesi, Türkiye'de terörü ortadan kaldıramamıştır.

TÜRK-İŞ, içinde bulunduğumuz bunalımdan çıkış çabalarında, yeni bir 24 Ocak'a da, yeni bir 12 Eylül veya onun sivil görünümüne de karşıdır.

KARAYALÇIN :
"EMEKÇİ KESİMİ İSTİKRAR SÖZCÜĞÜNDEN KORKMAKTADIR"

"24 Ocak kararları, siyasal, ekonomik ve sosyal yönden toplumda çok ciddi tahribatlar yaratmıştır, ciddi sorunlar ortaya çıkarmıştır. Ancak kimse bu sorunların sorumluluğunu üstlenmemektedir.

24 Ocak kararlarını, 1982 Anayasası ile birlikte değerlendirmek gerekmektedir. Bu kararlar, işçi, memur ve çiftçinin ve çalışan tüm insanların gelirlerinde büyük kayıplar yaratmıştır. 1982 Anayasasının getirdiği yasakçı hükümler de 24 Ocak kararlarının uygulanmasına zemin hazırlamıştır. Türkiye'deki emekçi kesimi istikrar sözcüğünden korkar hale gelmiştir.

SHP olarak, çalışanların durumunu zorlaştıracak uygulamalara kesinlikle karşıyız, yaptığı tahribatı onaracak, yasal, idari ve mali düzenleme ve politikaların hayata geçirilmesi için çaba sarfetmekteyiz. Bu amaçla 1982 Anayasasının yasakçı hükümlerinin kaldırılması için DYP Grubu ile birlikte bir önerge vermiş bulunuyoruz. Memura sadece sendikal değil, toplu sözleşmeli, grevle sendikal hak verilmesi konusunda önemli aşamalar kaydedilmiştir.

24 Ocak kararlarının 14. yılında tartışılması önemli değildir. Önemli olan, böylesine kararların gündeme gelmesini önlemektir."

ERBAKAN :
"24 OCAK KARARLARI BİR SEVR ANLAŞMASIDIR"

"1974-78 dönemi arasında Türkiye ekonomik alanda bir canlılık yaşamıştır. Bu dönemde üretime ağırlık verilmiştir. Bu dönemden sonra, alınan 24 Ocak kararları bir Sevr anlaşmasıdır. Bu kararların sahibi ise IMF ve Dünya Bankasıdır. Rejisörü ise dış güçlerdir. Dış güçlerin isteği doğrultusunda kararların alınması sonunda ekonomide üretime değil, aksine tüketime ağırlık verilmiştir. Bugün Türkiye ekonomik bir uçurumun eşiğindedir.

24 Ocak kararları öncesi dış borç 13,6 milyar dolar iken, bugün Türkiye'nin dış borcu 70 milyar dolara ulaşmıştır. İç ve dış borçların karşılanması için 2 katrilyon liraya ihtiyaç vardır. Bu zihniyetle ekonomi yönetildikçe, ekonomide meselelere çözüm bulunamaz. Türk ekonomisinin çözümü IMF zihniyetinden kurtulmaktır.

Batı bize çok borçlanmayı, üretim ve yatırım yapmamayı tavsiye ediyor. Sonra kendine muhtaç hale getiriyor. Ondan sonra da ülkede asgari ücretle geçinen 11 milyon işsiz çeyrek simide, yarım bardak çaya mahkum çalışanlar ortaya çıkıyor. Bu işlerin düzelmesi için 2 trilyona ihtiyaç var. Türkiye'de can emniyeti de yok, ekonomik emniyet de yok. Böyle bir ülkede istikrar olmaz, huzur olmaz, ekonomi olmaz."

TÜRK-İŞ ne istiyor?

TÜRK-İŞ, ülkemizin demokrasi içinde kalkınmasını istiyor. Halkımız için huzur istiyor.

Bunlar en temel insan haklarıdır.

Toplum yönetimine etkili bir biçimde katılmak, bir iş sahibi olmak, insanca yaşamak ve yarınına güvenle bakmak, tüm insanların hakkıdır. Emekli olduğunda kimseye muhtaç olmamak, en haklı istektir.

Terörün en etkili biçimde önlenmesini, ülkemizin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının korunmasını, heryerde herkese hemen demokrasi sağlanmasını istiyoruz.

İşsizliğin ve enflasyonun kontrol altına alınmasını, kaçak işçiliğin ve işten atılmaların önlenmesini istiyoruz.

Toplantımızı onurlandıran bazı siyasi partilerin temsilcileri 1991 Genel Seçimlerinden önce TÜRK-İŞ'e geldiler. Bize çok güzel vaadlerde bulundular.

Bu vaadlerin tutulmasını istiyoruz.

TÜRK-İŞ, sorunları masa başında diyalogla çözmeyi ilke edinmiş bir kuruluştur.

TÜRK-İŞ'in bu olumlu tavrını bir zayıflık belirtisi gibi düşünenler çıkabilir. Bunun yanlış bir düşünce olduğunu tekrar belirtmek istiyorum.

TÜRK-İŞ'in ülkemize, halkımıza ve temsil ettiği topluma karşı sorumlulukları vardır.

Ülkemizin, halkımızın ve üyelerimizin çıkarları doğrultusunda atılan her adımın destekçisiyiz, yanındayız.

Sayın Cumhurbaşkanım, Değerli konuklar,

Günümüzde ülkemizi ve tüm çalışanları yakından ilgilendiren bir konu, özelleştirmedir.

Zarar ediyor gerekçesiyle KİT'ler özelleştirilmek istenmektedir.

Özelleştirme tutkusunun seneler öncesinden başlaması ile teknolojik gelişmeye sırt dönülmüş, "nasıl olsa elden çıkaracağız" mantığı, KİT'leri ilkel şartlarla göreve devam ettirmiş, siyasi tercihler de KİT'lerin bugünkü duruma gelmesinde önemli rol oynamıştır.

Ülkemizde uygulandığı biçimiyle özelleştirme ve taşeronlaştırma, ülkemizin ve tüm çalışanların aleyhinedir.

Cumhuriyet tarihinde, halkımızın ve çalışanların alınteri ve gözнuruyla yaratılan kamu kuruluşları, yangından mal kaçırırcasına elden çıkarılmak istenmektedir.

Çok kazanandan yeterli vergi toplayamayan Hükümetin, bütçe açıklarını kapatmak amacıyla, devletimizin malvarlığını, değerinin çok altında fiyatlarla yabancı ve yerli işverenlere aktaracağının kuşkusunu taşıyoruz.

Bu adımlar atılırken sendikaların görüşü alınmamaktadır. Bu işyerlerinde çalışanlar hesaba katılmamaktadır. İşsizler ordusuna yeni işsizler eklenmektedir. İş güvencesi ve işsizlik sigortası yasa tasarıları daha

Parlamento gündemine bile gelmemiştir.

Elde edilen kaynaklar yatırımda değil, tüketimde kullanılmaktadır.

Taşeronlaşma ve kaçak işçilik ise çok sistemli bir biçimde yaygınlaşmaktadır. Devletin vergi kaybı, SSK'nın prim kaybı giderek artmaktadır.

TÜRK-İŞ bunların ve benzeri sorunların çözümünü istemektedir.

Sayın Cumhurbaşkanım, sayın konuklar,

Demokratik ülkelerde büyük bunalımlarda işçiler, işverenler ve hükümetler biraraya gelir ve sorunları birlikte çözmeye çalışır.

TÜRK-İŞ, demokrasiye, sosyal hukuk devleti anlayışına ve temel sendikal hak ve özgürlüklere saygılı tüm kuruluşlarla, sorunların çözümü için görüşmeye hazırdır.

Son aylarda attığımız adımlar, bu anlayışımızın sonucudur.

Bu anlayışla gerçekleştirdiğimiz bu toplantımızın da ülkemize ve tüm çalışanlara yararlı olacağı inancıyla, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'den sonra, sırasıyla, Başbakan Tansu Çiller, ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, SHP Genel Başkanı Murat Karayalçın, Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve CHP Genel Başkanı Deniz Baykal konuştular ve sabahki oturum sona erdi.

Öğleden sonraki oturumda ise panel çalışmaları yapıldı.

Milliyet Gazetesi yazarı Taha Akyol'un yönetiminde, TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar, TOBB Başkan Vekili Hasan Denizkurdu, İ.Ü.SBF Öğretim Üyesi Prof. Dr. Burhan Şenatalar, Gazi Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Bölümü Başkanı Prof. Dr. Kamil Turan ile İ.Ü. İktisat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. İzzettin Önder 24 Ocak kararlarının etkileri ve sonuçları ile ilgili görüşlerini açıkladılar.

Sempozyum verilen kokteyl ile son buldu.

BAYKAL : "24 OCAK MODELİ BİR GÜNEY AMERİKA MODELİDİR"

"Türk ekonomisi, yıllardır ithal ikamesi politikaları ile yönetilmektedir. 24 Ocak kararlarının temel mantığı, gerçekçi kur uygulamalarına geçmektir. Ancak bu kararların alınmasından 14 yıl sonra ekonomide sorunlara çözüm bulunamamış, gelinen nokta aynen 24 Ocak kararlarının alındığı noktaya gelinmiştir. O zaman enflasyon yüzde 70'lerde idi. bugün de enflasyon yüzde 70'lerde seyrediyor. 24 Ocak kararları, Türkiye'de ekonomik ve siyasal alanda varolan sorunları çözmemiştir.

24 Ocak modelinin bir Güney Amerika modeli olacağı ve peşinden de askeri bir ihtilalin yaşanacağı daha o zaman söylenmişti. Kararlara rağmen ödemeler dengesi açığının giderilmediğini görüyoruz. Türk ekonomisi dışa bağımlı bir hale geldi. Türkiye'nin yeni bir başlangıca ihtiyacı var. Türkiye'nin taze ve yeni başlangıca ihtiyacı var.

Üzülerek belirtmeliyim ki, hükümette ekonomik sorumluluk ve ciddiyet bulunmamaktadır. Birçok ekonomik karar, mahalli seçimler öncesi yine askıya alınmaktadır. Bu ciddiyetsizliktir.

Köklü çözümler getirilemediği için, bugün ödemeler dengesinde rahatsızlıklar vardır. Sorun tekrar ağır bir şekilde karşımızda durmaktadır."

İŞÇİ, SSK'YA SAHİP ÇIKIYOR

- Balıkesir'de işçiler SSK hastanesine iki diyaliz makinesi aldı

Balıkesir'deki 17 sendika, TÜRK-İŞ İl Temsilciliği öncülüğünde gerçekleştirdiği bir kampanya ile, SSK hastanesinde kurulacak hemodiyaliz ünitesine iki diyaliz makinesi aldı.

Kampanyada toplanan 384 milyon 100 bin lira ile alınan bu iki makine dışında SSK Genel Müdürlüğü üç makine daha alacak ve hemodiyaliz ünitesi 5 adet makine ile hizmet görecek.

Tanım-İş, Türkiye Maden-İş, Genel Maden-İş, Şeker-İş, Teksif, Ağaç-İş, Selolüz-İş, T. Çimse-İş, Türk Metal, T. Yol-İş 1 No'lu Şube, T. Yol-İş 2 No'lu Şube, T. Koop-İş, Tes-İş, T. Haber-İş, T. Harb-İş ve T. Belediye-İş Sendikalarına mensup temsilciler, Balıkesir TÜRK-İŞ İl Temsilcisi Hüseyin Akyüz başkanlığında yaptıkları basın toplantısında, işçilerin bu kampanyaya karşı gösterdikleri duyarlılığa teşekkür ettiler.

Sempozyumda öğleden sonra panel çalışmaları yapıldı. Resimde paneli yöneten gazeteci yazar Taha Akyol ve panelistler görülüyor.

Samsun İşçi Kurultayına katılan işçiler konuşmaları heyecan içinde izliyorlar.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral konuşuyor.

SAMSUN İŞÇİ KURULTAYI YAPILDI

• Bayram Meral, hükümetten seçim öncesi verdiği vaadlerini yerine getirmesini istedi

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen İşçi Kurultaylarının dördüncüsü 16 Ocak'ta Samsun'da yapıldı.

Yaşar Doğu Kapalı Spor Salonunu dolduran 3000'den fazla işçinin izlediği kurultay büyük bir heyecan içinde

geçti ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Samsun Valisi Şinasi Kuş ile sendikalar adına işçiler konuşmalar yaptılar ve daha sonra kurultay sonuç bildirgesi okundu.

İki gün önce yaklaşık 150 arabadan oluşan bir konvoyla karşılanan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TÜRK-İŞ Samsun Bölge Temsilciliği faaliyet alanı içine giren sendika şubelerinin yönetici, işyeri temsilcileri ve işçiler yoğun ilgi gösterdi ve heyecanlı anlar yaşandı.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş'in yönettiği Samsun İşçi Kurultay'ında ilk konuşmayı TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptı. Meral'in konuşması şöyle:

"TÜRK-İŞ'in, üye Sendikalarımızın ve Kardeş Kuruluşların Değerli Yöneticileri, İşyeri Sendika Temsilcileri ve Baştemsilcileri, üyeleri,

Basının, Televizyon Kanallarının ve Radyoların Değerli Çalışanları,

Değerli Misafirler,

Hepinizi TÜRK-İŞ Yönetim Organları adına en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

TÜRK-İŞ, ülkemizin, tüm çalışanların ve işçi sınıfımızın, içten ve dıştan büyük saldırılarla karşı karşıya bulunduğu bir dönemde, tabanımızın sesini bir defa daha dinlemek ve gücümüzü bir defa daha göstermek amacıyla bu işçi kurultaylarını düzenlemektedir.

Adana, Sivas ve İzmir'deki başarılı kurultaylarımızın ardından, Samsun'da da coşkulu bir işçi kurultayı düzenlediniz. Hepinize TÜRK-İŞ adına teşekkür ediyorum.

Anayasamızda, TÜrkiye Cumhuriyeti için, "insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti"dir denilmektedir.

Cumhuriyetimizin bu temel nitelikleri ciddi bir saldırıya maruzdur.

Bölücü terör, ülkemizin ve halkımızın bütünlüğünü parçalamayı amaçlamaktadır. Irkçılığın her türü, çok farklı etnik kökenlerden insanı bir potada eritip bütünleştirmeyi amaçlayan Atatürk milliyetçiliğine saldırmaktadır. Demokratikleşme sürecinde ileriye doğru adım atılamamaktadır. Laiklik saldırı altındadır. Sosyal devlet olmanın gerekleri yerine getirilmemektedir. Hukuk devleti anlayışı her gün ihlal edilmektedir. Türkiye, ne yazık ki, hala insan haklarına gereken saygıyı göstermeyen ülkeler arasında sayılmaktadır.

TÜRK-İŞ, 1982 Anayasasında devletin temel nitelikleri olarak ifade edilen insan haklarına, Atatürk milliyetçiliğine, demokrasiye, laikliğe, sosyal devlet anlayışı ve uygulamasına ve hukuk devletine sonuna kadar bağlıdır. TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının önde gelen koruyucusudur.

Diğer taraftan, Türkiye'de çalışanların hayatı her geçen gün biraz daha zorlaşmaktadır.

Kurultay öncesi Samsun Atatürk anıtına TÜRK-İŞ çelengi kondu ve saygı duruşu yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, Samsun İşçi Kurultayını yönetti.

Cumhurbaşkanı Sayın Demirel, DYP Genel Başkanı olarak 23 Eylül 1991 günü TÜRK-İŞ'te yaptığı toplantıda bize bir altın üçgenden söz etmişti. Bu üçgenin bir tepesinde özgür ve güçlü sendika vardı. Bir tepesinde anlayışlı işveren olacaktı. Üçüncü tepesinde de demokrat devlet yer alacaktı. Sayın Demirel sonra da şunu söylemişti: "Bunun dışında kalan sizin bir arzunuz varsa gerçi altında boş yer kalmamış ama, şuraya bir yere ekleriz."

DYP ve SHP Koalisyon Hükümeti iki yılı aşkın süredir iktidardadır. Sayın Demirel, TÜRK-İŞ'te, şahsı adına değil, DYP adına konuşmuştur. Partilerde devamlılık esastır.

Bugün ortada vaadedilen altın üçgen yoktur. Bir dert üçgeni vardır.

Sayın Demirel TÜRK-İŞ'teki konuşmasında, "Her çalışana grev hakkı, her çalışana özgür sendika" diyordu. Bugün Türkiye'de vaadedilen özgür sendika yoktur. 12 Eylül sonrasında politikacılara konan yasakları biz kaldırttık. Yasaklarını bizim kaldırttığımız insanlar, bugün özgür sendikacılık değil, 12 Eylül hukukuyla zincirli bir sendikacılık vardır. 13 Ocak 1994 günü meşru ve demokratik haklarını kullanarak, Sayın Cumhurbaşkanının vaad ettiği grev hakkını isteyen memurların Ankara'da maruz kaldıkları üzücü ve düşündürücü muamele, özgür sendikacılığın hakim olduğu hangi ülkede görülebilir? TÜRK-İŞ, başka hiçbir şehirde olay çıkmazken, Ankara'da memurlara yapılanların sorumlularını şiddetle kınamakta ve tüm halkımızı, kamu çalışanlarının meşru ve demokratik mücadelesini desteklemeye çağırmaktadır.

Bugün Türkiye'de vaadedilen anlayışlı işveren çok azdır. En temel sendikal hak ve özgürlüklerini kullanan işçiler, yasalar ihlal edilerek işten atılmaktadır. Birçok işveren, yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırmayı

tercih etmektedir. İşyerlerindeki baskılar yoğunlaşmıştır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği kuralları sistemli olarak ihlal edilmekte, iş kazaları ve meslek hastalıkları her geçen gün artmaktadır. Birçok işveren, 12 Eylül'ün antidemokratik düzenlemelerinin değişmesi isteğimiz karşısında sessiz kalmakla yetinmemekte, yeni kısıtlamalar istemektedir.

Bugün Türkiye'de vaadedilen demokrat devlet yoktur. Hükümeti oluşturan siyasi partiler, 12 Eylül kalıntılarıyla ülke yönetme ayıbını sürdürmektedir. Terörle Mücadele Yasası'nda ve İl İdareleri Yasası'nda yapılmak istenen değişikliklerle ise, sivil sıkıyönetime geçilmesi, olağanüstü hal bölgesindeki uygulamaların tüm ülkeye yayılması istenilmektedir.

Bugün Türkiye'de vaadedilen altın üçgen değil, dert üçgeni vardır. Bu üçgenin bir tepesinde terör, bir tepesinde enflasyon, bir tepesinde de işsizlik yer almaktadır.

Terör birinci sorundur. Terör, demokrasinin düşmanıdır. Terör ve dayandığı çağdışı ırkçılık, işçi sınıfını bölmeyi amaçlamaktadır. Terör, sendikacılık hareketinin düşmanıdır. Terörle etkili bir biçimde mücadele edilmelidir. Terörle mücadelede en etkili ve kalıcı yol, demokrasidir, hukuk devleti anlayışı ve uygulamasıdır, parlamenter düzendir. Terör bataklığı, ancak demokrasiyle kurtulabilir.

Enflasyon ikinci önemli sorundur. Enflasyon, işçiyi, memuru, emekliyi, işsizi, esnafı, köylüyü soymanın günümüzdeki adıdır.

İşsizlik üçüncü önemli sorundur. Milyonlarca insanımız evine ekmek götürememenin üzüntüsünü her gün yaşamaktadır. Kamu kesimindeki mevsimlik ve geçici işçilerin yaşadıkları sıkıntı, her geçen gün artmaktadır. Gümrük Birliği'ne girilmesiyle birlikte işsizlik daha da artacaktır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ve sendika yöneticileri Ata'nın büyük boy portresi altında konuşan işçileri izliyorlar.

Samsun İşçi Kurultayı birlikte söylenen İstiklâl Marşı ile başladı ve heyecan içinde sona erdi.

Bu üç büyük sorun birbiriyle doğrudan bağlantılıdır. Terör, askeri harcamaların artması ve bütçe açıkları yoluyla enflasyona neden olmaktadır. Terör nedeniyle yurtlarını terkedenler, üretimde azalmalar yol açarak enflasyonu daha da körüklemekte ve işsizliği daha da artırmaktadır. İşsizlik ve enflasyon ise, terörün gelişeceği bir zemin yaratmaktadır.

Hükümetin çok kazanandan çok vergi toplamak yerine başvurduğu özelleştirme uygulamaları ise, bugüne kadarki biçimiyle, bu sorunları daha da artırıcı niteliktedir.

Katma Değer Vergisi oranı artırılmıştır. Son vergi yasası ile sermayedarlar ve büyük toprak sahipleri, yine kollanmıştır. Özel tüketim vergisi gündemdedir. Tasarrufu teşvik fonuna ilişkin sorunlarımız çözülmemiştir.

Türkiye'de KİT'ler, yangından mal kaçırır gibi bir mirasyedinin malvarlığını satması misali satılmaktadır.

Satışlardan elde edilen gelir, ka-

Samsun İşçi Kurultayı sonuç bidirgesi

TÜRK-İŞ'e üye Sendikaların Samsun Bölgesi'ndeki Şube Yöneticileri, işyeri Sendika Temsilci ve Baştemsilcileri ve üyeleri, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun aldığı karar uyarınca 16 Ocak 1994 günü Samsun Yaşar Doğu Kapalı Spor Salonu'nda toplanmışlar ve çeşitli işkollarından işçi temsilcilerinin yaptıkları konuşmalar sonucunda aşağıdaki bildirgeyi kamuoyuna açıklamaya kararlaştırmışlardır.

Ülkemizin, tüm çalışanlar ve işçi sınıfımız, çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunlar 1994 yılında daha da yoğunlaşacağa benzemektedir. Bu sorunların aşılmasında TÜRK-İŞ'e büyük görevler düşmektedir. TÜRK-İŞ, yalnızca doğrudan temsil ettiği işçiler için değil, fakat aynı zamanda tüm halkımız ve ülkemiz için de bir umut olmanın sorumluluklarını yerine getirmelidir.

Bölücü terör, demokrasinin, halkımızın ve ülkemizin düşmanıdır. Terör yuvaları, devletin yasal güçleri kullanılarak sürdürülecek etkin bir mücadeleyle en kısa sürede temizlenmelidir. Terörün panzehiri demokrasidir, özgürlükçü ve çoğulcu parlamenter düzendir, hukuk devleti anlayışıdır.

Düşünce ve inançları zorla veya şiddetle kabul ettirmeye yönelik her türlü saldırı da demokrasinin düşmanıdır.

TÜRK-İŞ Samsun Bölgesi İşçi Kurultayı, Tüzüğümüzde ve Anayasamızda belirtildiği biçimiyle, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti anlayışını savunmakta ve bu anlayışın hayata geçirilmesi için mücadele etmektedir.

TÜRK-İŞ Samsun Bölgesi İşçi Kurultayı, terörle en etkili bir biçimde mücadele edilmesi gerektiğini savunurken, terör bahane edilerek Terörle Mücadele Yasası ve İl İdaresi Yasası'nda demokratik hak ve özgürlükleri daha kısıtlamak amacıyla yapılması istenilen değişikliklere karşı çıkmaktadır. Kurultayımız, daha huzurlu bir toplumun ancak daha demokratik bir toplum olacağına inanmakta; yüzbinlerce işçiyi ve memuru işten çıkartmada kullanılacak yeni anti-demokratik düzenlemeleri hazırlayanları kınamakta; Koalisyon Hükümeti'ne ve tüm partilere, 12 Eylül dönemi kalıntılarının temizlenmesi için yasa teklifleri vermeleri çağrısında bulunmaktadır.

Kurultayımız, Anayasamızda ve Sendikalar Kanunu'nda yer alan grev hakkının, sendikaların ve sendikacıların siyasetle aktif olarak uğraşabilmelerinin sağlanması ve memurlara grevli toplu pazarlık ve siyasi partilere üye olma hakkının tanınması için kanun teklifi vermemiştir, ciddi bir uğraş içine girmemiştir.

Bütün bu partiler yerel seçimler öncesinde yine bize gelecekler, yine bizden oy isteyeceklerdir.

İşyerlerini dolaşıyoruz. İşçi Kurultaylarında tüm işkollarından arkadaşlarımız dinliyoruz. İşçi arkadaşlarımız, siyasi partilerin verdikleri vaadlerin tutulmamasından şikayet ediyorlar. Siyasi tercihlerinin nasıl olması gerektiğini bizden soruyorlar. TÜRK-İŞ olarak bu konuda yetkili organlarımızda gerekli görüşmeleri yapıyoruz.

Değerli Arkadaşlarım,

Sorunlar çok. Ama bizde bir laf vardır. Dağ ne kadar yüksek olursa olsun, yol onun üstünden aşar. Sorunlar ne kadar büyük olursa olsun, işçi sınıfının öncülüğündeki tüm çalışanların üretici, tüketici ve seçmen olarak gücü ve mücadelesi, bu sorunların üstesinden gelecektir. TÜRK-İŞ İşçi Kurultaylarının başarısı ve TÜRK-İŞ'in diğer demokratik kuruluşlarla yaptığı işbirliğinde attığımız adımlar, bu umutlarımızı her geçen gün daha da artırmaktadır.

Bu umut ve inançla, hepinize TÜRK-İŞ adına saygı ve sevgilerimi sunuyorum. Samsun Bölgesi İşçi Kurultayı'nın ülkemize, tüm çalışanlara, TÜRK-İŞ'e hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum."

Samsun Valisi Şinasi Kuş ve sendikalar adına işçilerin konuşmalarından sonra sonuç bildirgesi okunarak kurultaya son verildi.

mu açıklarının kapatılmasında ve iç ve dış borçların geri ödenmesinde kullanılmaktadır.

Devlet, zenginlerden vergi toplamak yerine alınterimizin ve beyingücümüzün ürünü olan KİT'leri satmaktadır. Ancak satılan her karlı KİT, devletin gelirlerini daha da azaltmaktadır. Satılan karlı KİT'ler, özel sektörde "zarar" göstermeye başlamaktadır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan bir araştırmaya göre, Fransızlara satılan 5 çimento fabrikasının 1987 yılında devletin elindeyken yaptığı kar, o zamanın parasıyla 21 milyar lira iken, aynı 5 fabrikanın 1992 yılında gösterdikleri zarar 28 milyar lira olmuştur.

TÜRK-İŞ, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda bir özelleştirmeye kesinlikle karşıdır. TÜRK-İŞ, halkımızın yararına olacak her adımı destekler. Ancak bugüne kadarki uygulamalarına bakıldığında, Türkiye'deki özelleştirme, ülkemizin ve tüm çalışanların aleyhinedir. İş güvencesi yoktur. İşsizlik sigortası yoktur. Sendikalarla görüşülmemektedir. Bu koşullarda bir özelleştirme, işten çıkarmalar, sendikasızlaştırma ve yoksullaşma anlamına gelmektedir.

Vatandaşımız devletine sahip çıkmaktadır. Devletimiz de, vatandaşına sahip çıkmaya mecburdur. Devletimiz, vatandaşını kaderiyle başbaşa bırakamaz. Ancak ne yazık ki, Anayasamızın sosyal devlete ilişkin hükmü sürekli olarak ihlal edilmektedir.

Bu ve benzeri konularda Koalisyon Hükümeti'ni oluşturan partilerle, muhalefetteki partiler arasında önemli bir fark yoktur.

Hiçbir parti, kıdem tazminatımıza 12 Eylül sonrasında konan sınırın kaldırılması için bir kanun teklifi vermemiştir.

Hiçbir parti, 12 Eylül döneminde getirilen yasakların tümüyle kaldırılması, sendikaların ve sendikacıların siyasetle aktif olarak uğraşabilmelerinin sağlanması ve memurlara grevli toplu pazarlık ve siyasi partilere üye

CUMHURBAŞKANI, TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULUNA YEMEK VERİYOR

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 5 Şubat Cumartesi günü, TÜRK-İŞ Başkanlar ve Yönetim Kurulu üyelerine, Cumhurbaşkanlığı köşkünde öğle yemeği verecek.

Saat 11.30-12.45 arasında, çeşitli işçi sorunlarının ele alınacağı bir görüşme yapılacak daha sonra yemek yenecek.

TÜRK-İŞ, Cumhurbaşkanına sunulmak üzere, sendikalarımızın karşı karşıya bulunduğu ve işkollarını ilgilendiren sorunların da yer aldığı bir dosya hazırladı.

mizlenmesi için çaba göstermeleri çağrısında bulunmaktadır.

TÜRK-İŞ Samsun Bölgesi İşçi Kurultayı, TÜRK-İŞ ve bağlı sendikaların tüm çabalarına rağmen, yürürlükteki yasaların, Bakanlar Kurulu kararlarının ve toplu iş sözleşmelerinin hükümetçe ve bazı işverenlerce sürekli ihlal edilmekte olduğuna dikkati çekmektedir. Anayasanın öngördüğü sosyal devlet anlayışı ortadan kaldırılmaktadır. Sendikalaşma hakkını kullanan işçiler işten atılmaktadır. Meşru ve demokratik haklarını kullanan memurlar, yetkilerin aşıldığı, kanundışı ve insanlıkla bağdaşmayan bir muameleye maruz bırakılmaktadır. Taşeronlara ilişkin 94 sayılı ILO Sözleşmesi, ilgili Bakanlar Kurulu kararı ve kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine bu konuda konan hüküm tüm başvurularımıza rağmen ihlal edilmektedir. Kanundışı biçimde yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma yaygınlaşmaktadır.

Koalisyon Hükümeti ve muhalefet partileri, genel seçimler öncesinde bizlere verdikleri vaadleri tutmamışlardır. 12 Eylül döneminin yasakları ve kısıtlamaları devam etmektedir. Enflasyon sürmektedir. İşsizlik artmaktadır ve Gümrük Birliği'ne girilmesiyle daha da artacaktır. Sosyal Sigortalar Kurumu'na ilişkin sıkıntılarımız çoğalmaktadır. Tüm ücretli çalışanların sırtındaki vergi yükü katma değer vergisindeki artışla birlikte, daha da ağırlaşmıştır. Özel tüketim vergisi gelmektedir. Tasarrufu teşvik fonuna ilişkin sorunlarımız çözülmemiştir. Uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda bir özelleştirme pervasızca sürdürülmektedir. Yolsuzluklar ve rüşvet yaylmaktadır. İş kazası ve meslek hastalıkları artmaktadır.

Bütün bu sorunların sürmesinden, sermaye olduğu kadar, Koalisyon Hükümeti ve muhalefetiyle, Parlamento'da temsil edilen tüm partiler de sorumludur.

TÜRK-İŞ, işçi sınıfının temsilcisi ve tüm halkın öncüsüdür. Ülkemizin ve çalışanların sıkıntılarının giderek arttığı bu günlerde, TÜRK-İŞ'in diğer demokratik kuruluşlarla birlikte sürdürdüğü ortak çaba, herkese umut vermiştir. Samsun Bölgesi İşçi Kurultayı, bu çabaların daha da yoğunlaştırılmasını, tüm çalışanların üretimden gelen gücünün, siyasal alandaki gücünün ve tüketici olarak gücünün etkili ve örgütlü bir biçimde kullanılmasını talep etmektedir.

Samsun Bölgesi İşçi Kurultayı, Türkiye'nin ve dünyanın huzur, mutluluk, barış, özgürlük ve demokrasi dolu geleceğini yaratacak gücün, işçi sınıfının öncülüğündeki tüm çalışanlar olduğuna olan inancını bir defa daha ifade etmektedir.

Yaşasın TÜRK-İŞ!

Yaşasın İşçi Sınıfı!

Yaşasın Tüm Çalışanların Birliği!

SAMSUN İŞÇİ KURULTAYINDA KONUŞAN İŞÇİLER

TÜRK-İŞ, TÜSİAD ile sorunları görüştü

MERAL :

- **"Bu ülke bizim. Bu ülkenin insanları olarak sorunları çözmede diyalogda bulunmak ve ortak hareket edeceğimiz noktaları tesbit etmek de bizlere düşmektedir.**
- **Bu tür buluşmalar eğer 1980 öncesinde yaşansaydı, belki o günlerin terör ortamı o kadar büyümez, belki de 12 Eylül olmazdı".**

R. KOÇ :

- "Önümüzde önemli ekonomik meseleler var. Gümrük Birliği var. Özelleştirme var. Her konuda oturup konuşacağız. Bunları da ortaklaşa öneriler demeti olarak sunacağız".

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TUSİAD Başkanı Halis Komili ile..

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)ın daveti ile gerçekleşen görüşmede, TÜRK-İŞ ve TÜSİAD yöneticileri yemekte bir araya gelerek ortak sorunları ele aldılar.

29 Aralık Çarşamba günü İstanbul Divan Otelinde bir araya gelen hey'etlerde; TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ile TÜSİAD Yüksek İştişare Konseyi Başkanı **Rahmi Koç,** Başkan Yardımcıları **Feyyaz Berker** ve **Şinasi Ertan,** Yönetim Kurulu Başkanı **Halis Komili,** üyeler **Yavuz Canevi, Varol Dereli, Mustafa Koç, E. İhsan Özol** ve Dernek üyesi **Tuğrul Kudatgobilik** yer aldılar.

Özelleştirme, gümrük birliği gibi işsizliği arttıracak konuların öncelikle ele alındığı toplantıda; taraflarca oluşturulacak üçer kişilik teknik hey'etin bir araya gelerek hazırlık yapması ve Şubat ayı içinde bu hazırlıkların da değerlendirileceği ikinci toplantının Ankara'da gerçekleşmesi kararlaştırıldı.

Toplantı sonrasında basına açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Bayram Meral,** TÜSİAD'ın daveti ile gerçekleşen bu görüşmenin yararlı geçtiğini, sermaye ile emeğin temsilcileri olarak birbirlerini yakından tanıma imkanı bulduklarını söyledi.

Meral, bu diyaloğun yıllar önce başlatılmış olması halinde, pekçok sorunun bugün gündemde bulunmamış olacağını da belirterek, **"Ortak sorunlarımızın çözümünde asgari müştereklerde buluşmaya ve yine ortak önerilerle Hükümete gitmeyi planladık"** dedi.

Bayram Meral, gazetecilerin sorularını cevaplandırırken de, **"Bu ülke bizim. Bu ülkenin insanları olarak sorunları çözmede diyalogda bulunmak ve ortak hareket edeceğimiz noktaları tesbit etmek de bizlere düşmektedir"** dedi.

Gerek TÜRK-İŞ'in, gerek TÜSİAD'ın beklediğinden sıcak bir ortamda geçen ve iki saat süren akşam yemeği sonrasında, TÜSİAD İstişare Konseyi Başkanı Rahmi Koç, "Aramızda tam mutabakat sağlanmıştır. Basına açıklamayı sayın Başkan yapacak" diyerek, sözü TÜRK-İŞ Başkanı Bayram Meral'e bıraktı. Meral şunları söyledi: "Başta ülkenin birliği, bütünlüğü olmak üzere, birçok genel konu üzerinde konuştuk. Görüş birliğine vardık. Oluşturulacak altı kişilik komisyon teknik çalışmalar yapıp, bize öneriler getirecek. Daha sonra ilki şubat ayında olmak üzere, TÜSİAD'la yine böyle ortak toplantılar yapıp, üzerinde mutabakat sağladığımız konuları muhatabına ileteceğiz. Duruma göre muhatap hükümet de olabilir, Meclis de olabilir."

FİKİR AYNI

Rahmi Koç ise şunları söyde: "TÜSİAD olarak bütün işveren kesimini temsil etmemiz söz konusu olamaz. Elbette duruma göre daha geniş buluşmalar gerçekleşebilir. Biz bir adım attık. Önümüzde önemli ekonomik meseleler var. Gümrük Birliği var. Özelleştirme var. Her konuda oturup konuşacağız. Bunları da ortaklaşa öneriler demeti olarak sunacağız."

İLK KEZ

Meral, toplantı öncesindeki açıklamalarında ise şunları dile

getirdi: "Bugüne kadar işveren sendikalarıyla bir araya gelirdik, ilk kez doğrudan patronlarla buluşuyoruz. TÜSİAD, güçlü bir kuruluş. Bu tür buluşmalar eğer 1980 öncesinde yaşansaydı, belki o günlerin terör ortamı o kadar büyümez, belki de 12 Eylül olmazdı" TÜSİAD Başkanı Halis Komili de, "İlk kez böyle bir buluşma oluyor. Belki de bu buluşma bir uzlaşmanın temeli olacak" dedi. TÜSİAD'ın ev sahipliğinde gerçekleşen yemeğe Rahmi Koç, Feyyaz Berker ve Şinasi Ertan, Başkan Halis Komili, Mustafa Koç, Yavuz Canevi, Varol Dereli ve Ertuğrul İhsan Özol katıldı. TÜRK-İŞ heyetinde ise, Bayram Meral, Şemsi Denizer, Salih Kılıç, Sabri Özdeş, Yıldırım Koç, Erkin Okay, Enis Bağdadioğlu yer aldı. Meral, Rahmi Koç ile Halis Komili'nin ortasında oturdu. Menüde ise, soğuk balıkların yer aldığı ordövr tabağı, mantarlı et ve ayva tatlısı vardı.

TEKNİK HEYET TOPLANTISI YAPILDI

TÜRK-İŞ ve TÜSİAD tarafından oluşturulan heyetler, 19 Ocak'ta TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir araya geldi.

TÜRK-İŞ'ten; Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç, Hukuk Danışmanı Avukat Sibel Owji ve Araştırma Dairesi Müdür Yardımcısı Enis Bağdadioğlu, TÜSİAD'tan Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Muharrem Kayahan ve Danışman Doç. Dr. Deniz Gökçe'nin katıldığı heyetler ilk çalışmasını yaptı.

HÜRRİYET'ten

GÜNÜN YAZISI

Oktay EKŞİ

Bir güzel örnek

AMERİKA Birleşik Devletleri ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki diplomatik ilişkilerin bir masatenisi müsabakasıyla başladığını anımsayınca, insan, her zaman dağların fare doğurmadığını, bazen de farelerin dağ doğurduğunu kabul etmek zorunda kalıyor.

Aynen, Türk-İş ile TÜSİAD yani Türkiye Sanayiciler ve İşadamları Derneği isimli *"Zenginler Kulübü"* arasında bir tesadüf sonucu başladığı bildirilen diyaloğun yarattığı umut gibi.

Umut... Hem de bir yılın son günlerinde...

Meğer Türk-İş Başkanı **Bayram Meral**'in, TÜSİAD'ın aralık ayının başlarında Ankara'da yaptığı bir toplantı salonuna yanlışlıkla girmesi, her şeyin başlangıcı olmuş. O sırada kürsüde TÜSİAD İstişare Konseyi Başkanı **Rahmi Koç** varmış. **Koç**, karşısında **Meral**'i görünce, onu bir konuşma yapmaya davet etmiş. Konuşmasında **Meral**, *"iki kesim arasında diyalog olmamasından"* yakınınca kanallar açılmış. Nitekim taraflar, önceki akşam İstanbul'da bir araya gelmişler. Anlaşılan iş yaşamını ve ülkenin ekonomik gerçeklerini irdelemekle görevlendirecekleri ortak bir komisyon kurmaya karar vermişler. Bu komisyonun hazırlayacağı raporun şubat ayında yapılacak ikinci ortak toplantıda ele alınmasını uygun görmüşler.

Bunlar, işin ele gelen yani somut olarak ortada bulunan taraflan.

Açık söyleyelim: Bu ortak hareketin *başarıya ulaşması* mümkün mü değil mi, şimdilik o konuda bir şey söylemeye pek de gerek görmüyoruz. Çünkü bu hareketin başarılı olup olmamasından daha önemli nokta, bize göre, işçi ve işveren kesiminin *-ya da işverenlerin en büyüklerini bünyesinde toplayan kulübün-* birbirlerinin boğazını sıkarak değil, aralarında diyalog kurarak çözüm arama bilincine ulaşmış olmaları. Birbirini düşman görmenin yanlışlığını anladıklarını ortaya koymaları... Ve sorunlara duygu ile değil, akıl ve ilke ile yaklaşırlarsa hem daha sağlıklı hem de daha uzun ömürlü çözümler üretebilecekleri ni anlamaları...

Bu husus bir kere *"ortak zemin"* olarak kabul edildikten sonra gerisi bu defa gelmezse sonra gelir. Bir başka deyişle; savalım ki ortak komisyonun hazırladığı rapor, iki tarafın görüşlerini bağdaştıracağına daha da zıtlaştırdı... Yine de önemli değil, çünkü diyaloğun açık tutulması koşuluyla nasıl olsa ortak dili yakalayabilirler ve çözüm üretebilirler.

Olayın ikinci bir önemli tarafı da daha önce ancak Başbakan'ın yahut etkili bir bakanın çağrısıyla *-o yüzden de zoraki bir şekilde-* meydana gelebilen buluşmanın artık kendiliğinden olması... Nitekim anımsanacaktır; **Bülent Ecevit** de Başbakanlığı sırasında böyle, tarafları bir araya getirmeyi amaçlayan teşebbüslerde bulunmuştu. Keza yanılmıyorsak, 12 Eylül'ü izleyen dönemde işçi-işveren ve kamu kesimi temsilcileri arasında bu türden bir toplantı düzenlenmiş, ama bu çabalar olumlu bir sonuç doğurmamıştı.

Nitekim **Bayram Meral**'in, *"Bu tür buluşmalar eğer 1980 öncesinde yaşansaydı, belki o günlerin terör ortamı o kadar büyümez, belki de 12 Eylül olmazdı"* şeklindeki sözleri, toplumun *sivil örgütlerinin* sisteme sahip çıkacak bilinç düzeyine ulaşmamalarının faturasının ne kadar ağır olabileceğini göstermektedir.

Meral haklıdır. Bir sistemi avakta tutabilmek, sadece oy almış iktidara gelmiş insanların veya devlet bürokrasisinin şu veya bu kademedeki görevlilerinin gücünü aşan bir sorundur. İsviçre'de, İsveç'te yahut ABD'de, İngiltere'de ya da Federal Almanya'da demokratik sistemi yaşatan, ona öncelikle bireylerin ve *sivil toplum örgütlerinin* -örneğin derneklerin, sendikaların- sahip çıkmalarıdır. Demokrasinin, *başkaları yaşamasın* diyerek değil yaşayanlar arasında diyalog kurup herkesin yaşama hakkına saygı göstererek yaşayabileceğini herkes bilir. Elbet herkes ve toplumun her kesimi kendi çıkarını tüm meşru yollardan yararlanarak korur, ama bu hiçbir zaman öteki tarafın *hayatı* pahasına olmaz.

Böyle güzel günleri görme umudumuzu bu olaylar güçlendirmiyor mu?

Kamu çalışanları sendikaları yasal düzenlemesi paneli divanı...

"Kamu çalışanlarının sendikal hakları" paneli yapıldı

MERAL : "Önce örgütlenin, sonra grev ve sözleşme anlayışı kabul edilemez"

TÜRK-İŞ'in düzenlediği **"Kamu Çalışanları Sendikaları Yasal Düzenlemesi"** konulu panel 4 Ocak Salı günü Yol-İş Sendikası konferans salonunda geniş katılım ile yapıldı.

Açılış konuşmasını yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Mehmet Moğultay,** Hükümet olarak kamu çalışanlarının sendikalaşmalarını benimsediklerini ve bu yolda çalışmalar yapıldığını belirtti.

Moğultay, memurların kendi Bakanlığına bağlı olmadıklarını, buna rağmen sorunun sendikal olması nedeniyle Bakanlık olarak ilgilendiklerini belirterek, **"Önce örgütlenme özgürlüğünün sağlanmasını temin edelim"** dedi.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri **Şemsi Denizer**'in yönetiminde yapılan Panel'e TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Bayram Meral,** HAK-İŞ Genel Başkanı **Necati Çelik,** DİSK Genel Sekreteri **Süleyman Çelebi,** TMMOB Başkanı **Teoman Alptürk** ve Kamu Çalışanları Platformu temsilcisi **Vicdan Baykara** katıldılar.

"Batı ülkelerinde askerler bile Genel Kurmay Başkanı hariç sendikalıdır"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Bayram Meral,** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Moğultay**'ın, önce örgütlenme hakkının yasallaşması, toplu sözleşme ve grev haklarının ileride ele alınacağı yolundaki sözlerini eleştirerek, **"Böyle bir anlayışı kabul etmek mümkün değildir. Batı ülkelerinde askerler bile Genelkurmay Başkanı hariç sendikalıdır. Orada bizim ülkemizdeki kadar sorun yoktur. Anlaşılıyor ki; toplu sözleşmesiz, grevsiz bir sendikal düzen getirilmek istenmektedir. O zaman Dernek hüviyetinde faaliyet sözkonusudur ki, halen yapılan da odur ve yasal düzenlemeye gerek kalmaz"** dedi.

Bayram Meral panelde şu konuşmayı yaptı :

"Bugün yüzbinlerce üyesi olan kamu çalışanları sendikaları ile birlikte, bu konuda-

ki yasal düzenlemenin nasıl yapılması gerektiğini konuşabilmek, hepimiz açısından son derece mutlu bir olaydır.

Türkiye'de memurların sendikalaşmasının önünde hiçbir Anayasal engelin olmadığı ilk defa 1985 yılının son günlerinde Ankara'da TMMOB tarafından düzenlenen bir toplantıda Prof. Dr. Alpaslan Işıklı tarafından ortaya atılmıştı. Ben de, bu toplantıda YOL-İŞ Genel Başkanı olarak yaptığım konuşmada, 1971 yılında Anayasa değiştirilip memurların sendikalaşma imkanı ortadan kaldırıldığında sendikalar olarak sessiz kalmanın üzüntüsünü yıllarca çektiğimizi belirtmiştim.

Aradan 8 yılı aşkın bir süre geçti. 1990 yılında birçok idari engel aşılarak kurulan kamu çalışanları sendikaları, günümüzde yüzbinlerce memuru ve sözleşmeli personeli temsil ediyor, ülkemizde ekmek, barış, özgürlük ve demokrasi mücadelesine katılıyor.

Memur ve sözleşmeli personelin oluşturduğu sendikalar büyük mücadeleler sonucunda yasal haklarını kullandılar ve kamuoyunun gözünde meşruluk kazandılar.

Şimdi gündemdeki sorun ve görev, memurların ve sözleşmeli personelin grevli toplu pazarlık hakkına ve siyasal partilere üye olarak siyasal faaliyette bulunma hakkına kavuşmalarıdır.

TÜRK-İŞ, 16. Genel Kurulunda aldığı kararla, memurları ve sözleşmeli personeli işçi sınıfının ayrılmaz bir parçası kabul etmektedir. Genel Kurulumuzda oybirliğiyle alınan karar şöyledir:

"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel kurulu, Türkiye İşçi Sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memur ve sözleşmeli personel statüsündeki ücretlilerin oluşturduğu memur sendikalarının güçlendirilmesi için gereken desteğin verilmesi gerektiğini açıklayarak, bu sendikaları TÜRK-İŞ'in ilkeleri doğrultusunda ve gerekli yasal koşullar yerine getirilerek, TÜRK-İŞ içinde birleşmeye davet eder ve bu birleşme gerçekleşinceye kadar, ortak sorunlar etrafında işbirliği ve dayanışmanın güçlendirilerek sürdürülmesini talep eder."

TÜRK-İŞ, sendikasızlaştırma biçiminde yoğun ve sistemli bir saldırının yaşandığı günümüzde, memurların ve sözleşmeli personelin sendikal haklara kavuşma mücadelesini son derece önemli ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir.

Türkiye'de ücretli çalışanların önemli bir bölümünün farklı yasalara tabi olarak istihdam edilmeleri ve bazı haklardan mahrum bırakılmaları, son derece yanlış bir uygulamadır. Dileğimiz, tüm ücretli çalışanların aynı yasaya tabi olmaları, Uluslararası Çalışma Örgütü ilkelerine ve Avrupa Topluluğu standartlarına uyan sendikal hak ve özgürlüklerden yararlanmalarıdır.

Türkiye tarafından 1951 yılında onaylanmış olan 98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına ilişkin Sözleşme de bunu öngörmektedir. Bilindiği gibi, 98 sayılı ILO Sözleşmesi, "devletin idaresinden sorumlu devlet memurları" dışındaki tüm kamu görevlilerinin sendikalaşma ve toplu pazarlık haklarına sahip olmaları gerektiğini açıkça ifade etmektedir.

Bu hak, polislere ve subaylara da tanınmıştır. Ancak bu iki kesimin bu hakları ne ölçüde kullanabileceği konusunda kısıtlama getirilebileceği belirtilmiştir.

98 sayılı Sözleşme metninde grev hakkı açıkça ifade edilmemekle birlikte, ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin kararlarında, grev hakkının da tanınması gerektiği birçok kez dile getirilmiştir.

Paneli çok sayıda memur ve işçi kuruluşlarının temsilcileri ilgil ile izledi.

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, "temel hizmetler" kabul edilmeyen işlerde çalışan ve "devletin idaresinden sorumlu devlet memurları" dışındaki herkese, grev hakkının tanınması gerektiğini açıkça belirtmektedir.

87 ve 151 sayılı ILO Sözleşmelerinin onaylanmasının TBMM tarafından uygun görülmesi ve bu Sözleşmelerin Bakanlar Kurulu tarafından onaylanması olumlu gelişmelerdir. Ancak bu Sözleşmelerin onaylanması öncesinde bile, 98 sayılı Sözleşmeye göre tanınmış olması gereken

toplu pazarlık ve grev haklarının hala gündeme bile getirilmemiş olmasını üzüntüyle karşılıyoruz.

DYP-SHP Koalisyon Hükümeti, bu konudaki vaadlerini de yerine getirmemiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan Kamu Görevlileri Sendikaları Yasa Tasarısı da bu açıdan son derece yetersizdir.

Türkiye'de tüm işçi sendikaları yasa gereği işkolu esasına göre kurulmuşken, kamu çalışanları sendikalarının hizmet kolları esasına göre oluşturulması öngörülmektedir.

Türkiye'de işçilerin meslek sendikaları kurması yasaktır. Halbuki kamu çalışanı sendikaları için öngörülen örgütlenme modeli, meslek sendikacılığının biraz geliştirilmiş biçimi olan hizmet esasına dayalı sendikacılıktır.

Yasa taslağı, memurlar için toplu pazarlık ve grev haklarını da tanımamaktadır.

Böyle bir tasarı, Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerinin açıkça ihlali anlamına gelmektedir.

TÜRK-İŞ, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1994 yılı Haziran ayında toplanacak Uluslararası Çalışma Konferansı için, kapsamlı bir rapor hazırlamaktadır. Kamu çalışanı sendikalarının karşı karşıya kaldığı sorunlar konusunda TÜRK-İŞ tarafından kamu çalışanı sendikalarına yazılan yazılara ayrıntılı cevaplar verilmiştir. ILO için hazırladığımız bu raporda, Koalisyon Hükümeti'nin kamu çalışanı sendikalarına karşı tavrı ayrıntılı bir biçimde ele alınacaktır.

Bakanlıkça hazırlanan kanun tasarısı, sorunları ortadan kaldırmamakta, yeni sendikal hak ihlallerine neden olmaktadır. TÜRK-İŞ ve kamu çalışanları sendikaları buna izin vermeyecektir.

İşçi sınıfımız, tüm çalışanlar ve ülkemiz, çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Demokratik kuruluşlar olarak gerçekleştirdiğimiz işbirliği ve yaratmaya çalıştığımız birlik, tüm halkımızın umudu olmuştur. Kuruluşlarımız arasındaki diyaloğun ve işbirliğinin yeni alanlarda daha da gelişeceğine olan inancımla, hepinizi TÜRK-İŞ adına saygı ve sevgilerimle selamlarım."

Konuşmacıların, mevcut yasal düzenlemeye göre Memurların sendika kurma ve örgütlenme haklarının olduğu yolundaki görüş açıklamalarından sonra, izleyenlerin yönelttiği sorular cevaplandırıldı.

Öğleden sonraki oturumda ise Türk Tabibler Birliği Başkanı **Selim Ölçer** yönetiminde ANAP temsilcisi **Burhan Kara**, SHP Temsilcisi **Ethem Cankurtaran**, Refah Partisi temsilcisi **Musa Demirci**, CHP temsilcisi **Uluç Gürkan** memur sendikalarının hukuki yapısı üzerinde görüşlerini açıkladılar.

Kıdem Tazminatı 11.805.500 TL.

SSK Prime esas tavan 6.517.020 TL.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü, Kıdem Tazminatı tavanı ile ilgili olarak TÜRK-İŞ'e gönderdiği yazıda, 1 Ocak 1994 ile 31 Mart 1994 tarihleri arasında bu rakamın 1 milyon 805 bin 500 lira olduğunu bildirdi.

Diğer taraftan, TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Dairesinden yapılan açıklamada da, SSK'ya prim tavanı olarak günlük 217.234 TL, aylık 6 milyon 517 bin 20 liranın esas alınacağı belirtildi.

Aynı açıklamada, İş Kanununa tabi olmayan işyerlerinde taban günlük kazanç 37.110 TL, taban aylık kazanç da 1.113.300 TL üzerinden işlem görecek.

Bilindiği üzere İş Kanununa tabi işyerlerinde asgari ücret, SSK primi için taban ücreti oluşturuyor.

Paneli izleyenlerden aynı bir grup...

Çiller'e İl İdaresi yasa tasarısı ile terör yasa tasarısı hakkında TÜRK-İŞ'in endişeleri anlatıldı

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, İl İdaresi yasa tasarısı ile terör yasa tasarısı konusunda TÜRK-İŞ'in taşıdığı endişeleri Başbakan Tansu Çiller ve TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'a anlattı.

Bayram Meral'in talebi ile Başbakanlık konutunda gerçekleşen görüşmede, mevsimlik işçilerin durumu, işten çıkarmalar ve özelleştirme konuları üzerinde de durulduğu ve Başbakan tarafından Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe'nin konuyla ilgili olarak görevlendirildiği öğrenildi.

Meral, TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'u da makamında ziyaret ederek aynı konudaki görüşlerini aktardı, Anayasa ve yasa değişiklikleri ile ilgili beklentilerini tekrarladı.

TÜRK-İŞ, gerek İl İdaresi, gerek Terör yasa tasarıları hakkında görüşlerini bütün milletvekillerine de posta ile gönderdi.

Çalışanlardan ortak "eylem"

- **17 Ocak'ta yurt çapında milyonlarca bildiri dağıtıldı**

Kamu çalışanları ve işçiler, 17 Ocak'ta, tüm yurtta milyonlarca bildiri dağıttı ve **"şimdi söz sırası çalışanlarda"** başlıklı bildiri ile hükümeti uyardı.

Türkiye çapında dağıtılan bildiride; Özelleştirme, Katma Değer Vergisi zamları, emekliler arasındaki ayrımın kaldırılması, Terörle Mücadele yasası, Demokratikleşme ve kamu çalışanlarının grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkı konuları yer aldı.

"Çıkarlarımız ortak, birliğimiz gücümüzdür" mesajı içeren bildiride, oluşturulan dayanışmanın, tüm çalışanların ve emeklilerin çıkarlarının takipçisi olacağı belirtildi.

Bildiride, **"çalışanların ortak sesi olarak amacımız, çalışanların çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, ülkemizde demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yaşama geçirilmesidir"** denildi.

Tüm çalışanların güçbirliği için ilk kez böyle bir adım attığına da dikkati çekilen ortak bildiride, çalışanların birbirlerine düşürülerek gerçeklerin üzerinin örtülmek istendiği öne sürülüyor.

Özelleştirmenin sendikasızlaştırma, işsizlik ve pahalılık getireceği savunulan bildiride şöyle denildi:

"Sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilecek KİT satışlarına, işçi çıkarmalara ve taşeronlaştırmaya karşı çıkan örgütler, terörle mücadele yasasıyla 12 Eylül hukukunun getirdiği tüm anti-demokratik düzenleme ve uygulamalara yönelik karşı çıkışlarını sürdürecekler.

Çalışanlar terörün her çeşidine karşı. Ülkenin kan gölünden kurtulması barışçıl, sivil çözümlere bağlı."

Yeni vergilerin halkın daha da yoksullaşmasına yol açacağı belirtilen bildiride, kamu çalışanlarının sendikalaşmasının önündeki tüm engellerin kaldırılması isteniyor:

"Topluma karşı taşıdığımız sorumluluğu eksiksiz yerine getirme kararlılığı içindeyiz" denilen bildiriye imza atan sendikalar arasında TÜRK,İŞ, HAK-İŞ, DİSK, Kamu Sendikaları Platformu, Türk Dişhekimleri Birliği, Veteriner Hekimleri Birliği, Eğitim-İş, Genel Sağlık-İş var:

1994'te Çalışma Hayatı

SALİH KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

Geride bıraktığımız 1993 yılı; çalışma hayatımız, ekonomik durumumuz, siyasal rejimimiz ve sosyal güvenlik hizmetlerimiz açısından son derece olumsuz ve gelecek için büyük endişeler yaratan bir dönem olarak kapanmıştır.

Kısa ve ana başlıklarla sıraladığımızda;

Terör büyük bir tırmanış göstermiştir.

Enflasyon yükselmeye devam etmiş, ekonomik darboğaza girilmiştir.

Reform adı ile nitelendirilen vergi yasası, çalışanları rahatlatacak düzenlemelere kavuşturmamıştır.

Siyasal rejimimiz, yaklaşan Belediye ve İl Genel Meclisleri seçimleri dolayısiyle sertleşmiştir.

Medyanın ortaya çıkardığı yolsuzluklar ortalığı allak-bullak etmiş ve giderek vatandaşın siyasete ve siyasetçilere yerel yöneticilere duyduğu güven azalmıştır.

Özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamaları, işçilerin temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayan biçimde ve tehlikeli boyutlarda devam etmiştir.

Çalışanların büyük ümitlerle beklediği İş Güvencesi yasası ciddi bir biçimde ele alınmamış, İşsizlik Sigortası çıkarılamamış, 12 Eylül Hukukunun antidemokratik hükümleri, Anayasamızda ve yasalarımızda büyük vaadlere rağmen yer almakta devam etmiş, kamu çalışanlarının grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklara kavuşturulması yine askıya alınmıştır.

Kamu toplu iş sözleşmelerinin, barış içinde ve masa başında sonuçlanması çalışma barışının yumuşamasına katkıda bulunmasına rağmen, zorunlu emeklilik uygulamalarının yaygınlaştırılması bu olumlu gelişmeyi gölgelemiştir.

Sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri, sosyal devlet anlayışından çok uzak bir biçimde sürdürülmüştür.

Bölgesel dış politik dengeler, ülkemiz aleyhine gelişmeler göstermiştir.

1993 yılını tüm bu olumsuzluklar içinde sona erdirmiş bulunuyor ve 1994'e siyasal, sosyal ve ekonomik bakımdan bunalımlarla giriyoruz.

Ancak, içinde bulunduğumuz 1994 yılının, bu karamsar tabloya rağmen, sosyal kesimlerin koşullarını belirleyen, ülkemizin ekonomiden iç ve dış politikasına kadar toplumun beklentilerine cevap verebilecek yeni arayışlara sahne olacağı kanaatini taşıyorum.

Çünkü, demokratik rejimin temel taşlarından olan işçi hareketi, son derece duyarlı ve sorumluluk bilinci ile ülke çıkarlarını ön plânda tutan bir anlayış içindedir ve bu tutumu, toplumun tüm kesimlerince de kabul edilmiştir. Beklentilerimiz sadece işçi sınıfının değil; köylünün, memurun, esnafın, emeklinin, asker-sivil bu ülke halkının arzusudur.

Demokrasi, vazgeçilmez ve kutsal bir rejim olarak sürdürülmelidir.

İç ve dış politikamızda, ülkemizin esenliği, yurttaşların mutluluğu ön planda tutularak; demokratikleşme hareketine süratle geçilmelidir.

Ekonomide kamu açıklarını kapatacak uygulamalara geçilirken, sadece vatandaşlardan fedakârlık beklenmemeli, devletin en üst yetkilisinden sade vatandaşa kadar eşit şekilde tasarrufa yönelmelidir.

Özelleştirmede, toplumsal uzlaşma sağlanarak işçi hareketi ile birlikte hukuksal alt yapı oluşturulmalı, çalışanlar geleceklerinden endişe eder durumdan kurtarılmalıdır.

Vergi yasalarında, çok kazanandan çok, az kazanandan az vergi alınması ilkesi gerçek anlamda yerleştirilmelidir.

Çalışma hayatımızı ilgilendiren hukuksal ve idari değişiklikler, TÜRK-İŞ'in önerileri doğrultusunda hayata geçirilmeli, uluslararası sözleşmeler eksiksiz onaylanarak bu konudaki tedirginlikler ortadan kaldırılmalıdır.

SSK. Kurumu, sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri tasarruf bahanesi ile aksatılmamalı, üçlü yapı içinde istikrara kavuşturulmalıdır.

1995 yılı Ocak ayında yürürlüğe girecek olan gümrük duvarlarının indirilmesi uygulamalarında, verimli işgücü kaliteli üretim ön planda tutulmalı, küçük sanayi kuruluşlarımız ciddi şekilde korunmalı, büyük sanayi kuruluşlarımızın rekabet gücünü azaltmayacak önlemler süratle alınmalıdır.

1994 yılında özel sektör işyerlerinde ve kamu kuruluşlarında 800 bin işçiyi ilgilendirecek toplu iş sözleşmeleri, karşılıklı iyi niyet ve anlayışla sonuçlandırılmalıdır.

Toplumun her kesimini rahatsız eden terörle mücadelede daha etkili önlemler alınmalı, terörist ve örgütlü destekçileri ile halkımız arasında ayrım yapılması ve hukuk devleti anlayışından hareket edilmesine özen gösterilmelidir.

Yukarıda sıraladığımız ve daha da yer alması gerekli konularda, atılacak olumlu adımlar, 1994'ün karamsar tablosunu ortadan kaldıracak ve gelecek yıllara kadar büyük umutlarla bakmamızı sağlayacaktır.

Türk toplumu bu beklenti içindedir; huzura, mutluluğa ve refaha ulaşmada her türlü fedakârlığı eşit bir şekilde göstermek konusunda görevlerini eksiksiz yapmaya hazırdır.

TÜRK-İŞ HUKUK MERKEZİNİN HAZIRLADIĞI

HUKUK BÜLTENİ

1

Askerlik süresinin kıdem tazminatı hesabında dikkate alınması, işçinin emeklilik nedeniyle işten ayrılması halinde mümkündür

E. 1993/10526
K. 1993/12667
T. 14.9.1993

***ÖZET :** Borçlanılan muvazzaf askerlik süresinin kıdem tazminatı hesabında dikkate alınarak ödeme yapılması hizmet aktinin yaşlılık, malullük veya toptan ödeme alma amacıyla işçi tarafından feshedilmesi şartına bağlıdır.*

DAVA : Davacı, kıdem tazminatı farkının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : Davacı, emeklilik hakkını kazandıktan sonra davalı idare tarafından hizmet aktinin ihbar ve kıdem tazminatı ödenmek suretiyle feshedildiğini, fesihten hemen sonra emekli olduğunu davalı tarafından kıdem tazminatı hesabında borçlanılan askerlik süresinin dahil edilmediğini bildirerek fark kıdem tazminatı isteğinde bulunmuş, mahkemece de istek doğrultusunda karar verilmiştir.

Borçlanılan muvazzaf askerlik süresinin kıdem süresinin kıdem tazminatı hesabında, kıdeme dahil edilmesi hizmet aktinin yaşlılık, malullük veya toptan ödeme almak amacıyla işçi tarafından feshedilmesi koşuluna bağlıdır. Bunun dışındaki fesih hallerinde, borçlanılan askerlik süresi için kıdem tazminatı ödenmesi söz konusu olamaz. Olayda davacının hizmet akti İş Kanununun 13 ncü maddesi uyarınca işveren tarafından feshedilmiştir. Fesih yazısında davacı işçinin Emeklilik hakkını kazandığından söz edilmesi, işçinin emekliliğe sevk edildiği anlamına gelmez.

Öte yandan; fesih bozucu yenilik doğuran bir irade açıklaması olup, karşı tarafa ulaşmakla, hüküm ve sonuçlarını doğurur. Fesihten sonra meydana gelen olay, feshin hukuki sonuçlarını etkilemez. Böyle olunca da davacının iş aktinin yaşlılık aylığı almak amacıyla feshedildiğinden söz edilemez ve borçlanılan askerlik süresi kıdem tazminatı hesabında nazara alınamaz. Bu durumda, davanın reddine karar verilmesi gerekirken aksine düşünce ile kabulü isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 14.9.1993 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
S. Çetinelli	M. Demirtürk	E.A. Özkul	O.G. Çankaya (M)	E. Doğu (M)

KARŞI OY YAZISI : Mahkeme kararının yasaya uygun olması nedeni ile onanması görüşündeyim.

Üye
O. G. Çankaya

KARŞI OY YAZISI : Borçlanılan askerlik süresinin hizmet birleştirilmesinde nazara alınamıyacağı görüşünde olduğu için çoğunluk görüşünün gerekçesine katılmıyorum.

Üye
E. Doğu

Kısmi süreli işçinin kıdem tazminatı hesabında işe giriş ve çıkış tarihleri arasında kalan süre dikkate alınır

E. 1991/753
K. 1991/8770
T. 21.5.1991

ÖZET : İşyerinde haftanın Cumartesi Pazar dışındaki 5 gününde 3'er saat kısmi süreli çalışan işçinin kıdem tazminatı hesabında işe giriş ve çıkış tarihleri arasında kalan sürenin tamamen dikkate alınması gerek.

DAVA : Davacı, sözleşme gereği tazminat, kıdem tazminatı ile asgari ücret farkının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel Mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde taraflar avukatlarınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : 1- Dosyadaki yazılara, toplanan delilerle kararın dayandığı kanun gerektirici sebeplere göre, tarafların aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Taraflar arasındaki sözleşmeye göre, davacı cumartesi ve pazar günleri dışında haftanın 5 gününde 3 saat çalışmış ve buna göre kendisine ücret kararlaştırılmıştır. Davacı kararlaştırılan ücrete göre ve haftanın 5 gününde sürekli olarak kısmi çalışma yapmış olduğuna göre, kıdem tazminatı hesabında işe giriş ve çıkış tarihleri arasındaki sürenin tamamının nazara alınması gerekir. Bu husus gözönünde tutulmaksızın, günlük çalışma saatleri toplamına göre, sürenin 1 yılı doldurmadığından bahisle kıdem tazminatı isteğinin reddi doğru değildir. Daire uygulamaları bu yönde oluşmuştur.

3- Sözleşme bakiyesi süre için, BK.nun 325. maddesinin uygulanması doğrudur. Ancak, bu maddenin 2. cümlesine göre, davacının işi yapmadığından dolayı tasarruf ettiği, yahut diğer bir iş ile kazandığı veya kazanmaktan kasden feragat eylediği şeyin, mahsubu gerekir. Mahkemece bu husus üzerinde durulmamıştır. Bu hükmün uygulanmasında şayet davacı kendi muayenehanesinde çalışıyorsa, davalıya ait işyerinde çalışacağı süreyi, muayenehanesinde değerlendirilebileceği de gözönünde tutulması gerekir. Bu yönlerde, bir araştırma ve inceleme yapılmaksızın geri kalan sözleşme süresinin tamamı için hüküm kurulmuş olması doğru değildir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten (**bozulmasına**), peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 21.5.1991 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Tarım işçileri de 6772 sayılı yasada öngörülen ilave tediyeden yararlanabilirler

E. 1990/12661
K. 1991/12678
T. 30.11.1990

ÖZET : İş yasası kapsamı dışında tutulan tarım işçileri 6772 sayılı yasada öngörülen ilave tediyeden yararlanabilirler. Bunların 1475 sayılı yasa kapsamı dışında olmaları ilave tediyeden yararlanmalarına engel değildir.

DAVA: Davacı, ilave tediyeden doğan alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına alınmıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tara-

fından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR: Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmesine göre, yerinde bulunmayan bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün (**onanmasına**), aşağıda yazılı temyiz giderinin temyiz edene yükletilmesine 30.11.1990 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY YAZISI: Tarım işçisi olan davacı 1985, 1986, 1987 ve 1988 yılları için 6772 sayılı Kanundaki ilave tediyeyi istemiştir.

Mahkeme isteği kabul etmiştir.

6772 sayılı Kanunun 1 maddesinde, orada yazılı kurum ve kuruluşlarda İş Kanununun şumülüne giren veya girmeyen yerlerde çalışmakta olan ve İş Kanununun muaddel birinci maddesindeki tarife göre işçi vasfından olan kimselere ilave tediye yapılacağı öngörülmüştür.

Buna göre, İş Kanunundaki tarife uygun şekilde işçi niteliğinde olan, yani İş Kanunu anlamında işçi olan kimselere ilave tediye yapılacaktır. Bunun karşıt kavramından İş Kanunu anlamında işçi niteliğinde olmayanların ilave tediyeden yararlanacağı sonucu çıkmaktadır.

Davacı tarım iş işçisidir. Tarım işçileri 3008 sayılı İş Kanununun değişik ikinci maddesi. 1475 sayılı İş Kanununun 5 maddesi hükmünce haklarında İş Kanunu hükümleri uygulanmayacak kimselerden olduğuna göre İş Kanunu anlamında işçi sayılmazlar. Böyle olunca 6772 sayılı kanuna dayanarak ilave isteyemezler.

6772 sayılı Kanunun 1. maddesindeki İş Kanununun şumülüne giren veya girmeyen yerler sözleri İş Kanununun birinci maddesindeki tarife göre işçi niteliğinde olup olmama ile ilgili değil İş Kanununun tarifine göre işçi niteliğinde olmalarına rağmen sadece o dönemde İş Kanunu kapsamına alınabilme bakımından işyerinde belirli bir sayıda işçi çalıştırmayı öngören 3008 sayılı Kanunun değişik 2. maddesinin uygulanmasıyla ilgilidir. Bu sözler İş Kanunu uygulaması sözkonusu olmayan tarım işçilerini kapsamaz.

Davacı ancak şayet tarım işçileri için toplu iş sözleşmelerinde 6772 sayılı kanundaki ilave tediyeye paralel olarak ikramiye ödemesi yer almışsa onu isteyebilir.

Bu hususları dikkate almayan mahkeme kararının anılan sebeplerden dolayı bozulması gerektiği görüşündeyiz.

İstifadan vazgeçme ancak işverenin muvafakatı ile mümkün olabilir

E. 1990/9141
K. 1991/73
T. 17.1.1991

ÖZET : İstifa hizmet aktinin feshi sonucunu doğuran bir hak olup karşı tarafa ulaşması ile birlikte hüküm ifade eder. İşverenin muvafakatı olmaksızın istifadan dönme mümkün değildir.

DAVA: Davacı, ücret alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: 1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davacı, belirli süreli sözleşme ile, gemide mühendis olarak çalışmak üzere istihdam edilmiştir. Gemilerde iken ortaya çıkan arızayı gidereməmiş ve bu durum karşısında gemi süvarisine istifa ettiğini bildirir dilekçeyi vermiştir. Hizmet akdini istifa şeklinde fesih yolundaki iradesi böylece işveren vekiline ulaşmıştır. Fesih bozucu yenilik doğuran bir hak olup karşı tarafa ulaşmakla hukuki sonuçlarını doğurur budan karşı tarafın muvafakatı olmasızın vazgeçilemez. Olayda ne kadar teleksle bildirilen durum üzerine, merkezde istifanın durdurulması ve görevine devam etmesi bildirilmişse de, bunun geminin seferde bulunması nedeni ile bir tedbir mahiyetinde olduğu anlaşılmaktadır. Esasen kısa

bir süre sonra gemiye merkezden yeni bir mühendis göndermiş ve yeni mühendis tarafından arıza giderilmiş ve davacının hizmetine gerek kalmamıştır. Olayın bu şekilde oluşması davacının istifasının kabul edilmediği ve hizmet akdinin devam ettiği anlamına gelmez. Sonuç itibariyle davacının hizmet akdi gereğini yerine getirememesi sebebiyle aktin kendisi tarafından feshedildiğinin kabulü ve dolayısı ile sözleşme bakiyesi ücret isteğinin reddine karar verilmesi gerekir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten **(bozulmasına)**, 17.1.1991 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İhtirazi kayıt koymamak, ihbar tazminatının ödenmeyen kısmını istemeye engel değildir

E. 1991/16634
K. 1992/4457
T. 20.04.1992

ÖZET : İhbar tazminatının ödenmesinde ihtirazi kayıt koymamak sosyal yardımların dikkate alınmaması sonucu eksik hesaplanmış olan bu tazminatın ödenmeyen kısmı için dava açılmasına engel oluşturmaz.

DAVA: Davacı, ihbar ve kıdem tazminatıyla yıllık ücretli izin parasının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, davayı reddetmiştir.

Hüküm, süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: 1- Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davacı, ihbar tazminatının noksan ödendiğini iddia ederek bu konuda fark alacak isteğinde bulunmuştur. Mahkemece, ihbar tazminatı, davacı tarafından alınırken itirazı kayıtta bulunmaması sebebiyle bu isteğin de reddine karar verilmiştir.

Mahkemenin yaptığı inceleme sonucunda, sosyal yarımların ihbar tazminatının hesabında dikkate alınmaması nedeniyle bu tazminatın eksik ödendiği anlaşılmıştır. Böyle olunca, aradaki farkın tahsiline karar verilmesi gerekir, itirazı kayıt koymama alacağın noksan kalan kısmını istemeye engel değildir. İtiraz kayıt, BK'nin 113'üncü maddesine göre kefalet ve rehin gibi fer'i haklar için etkilidir. O halde, ihbar tazminatından doğan fark alacağının tahsiline karar verilmelidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, 20.04.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu'nun 11.11.1993 gün ve 41 sayılı kararı :

19.7.1993 günlü dilekçe ile; kıdem tazminatının taksitler halinde ödenmesi durumunda geçmiş günler faizinin istenip istenemeyeceği konusunda Hukuk Genel Kurulu ile Dokuzuncu Hukuk Dairesi kararları arasında aykırılık bulunduğu ileri sürülerek içtihadı birleştirme yolu ile aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Konu esas itibariyle ilkeye taallûk etmekte olup, Hukuk Genel Kurulu her bir taksit ödenirken ihtirazi kayıt ileri sürülmesine gerek olmadığı esasını benimsemiş; Dokuzuncu Hukuk Dairesi ise aksine ihtirazi kaydı aramıştır. Bu durum karşısında kararlar arasında herne kadar aykırılık mevcut ise de Dokuzuncu Hukuk Dairesi Başkanlığının düşünce yazısında açıklandığı üzere dairece son kararlarda Hukuk Genel Kurulu kararında belirtilen prensibin benimsendiği ve böylece kararlar arasındaki aykırılığın kendiliğinden ortadan kalktığı açıklanmıştır.

Bu nedenlerle hasıl olan yeni durum karşısında içtihadı birleştirme yoluna gidilmesine gerek bulunmadığına,

Oybirliğiyle karar verildi.

ÇEVRE ve İŞÇİ SAĞLIĞI - İŞ GÜVENLİĞİ SEMİNERİ YAPILDI

MERAL : "Çalışma şartlarını yerine getirmeyenler için caydırıcı yasal düzenleme gerekli"

TÜRK-İŞ ile Çevre Bakanlığı arasında ortaklaşa düzenlenen **"Çevre ve İşçi Sağlığı - İş Güvencesi"** konulu seminer 26-28 Ocak tarihleri arasında Ankara'da Apaydın Oteli salonunda yapıldı.

Çevre Bakanı Rıza Akçalı'nın da katıldığı seminerin açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda yıllardır yaptıkları uyarılara rağmen yeterli ilginin gösterilmediğini ve yasal düzenlemelerin yapılmadığını hatırlatarak, **"Hedef insanın sağlığı ve huzur içinde çalışması olunca, buna duyarsız kalmak, çalışma şartlarının sağlıklı bir yapıya kavuşması için çaba harcamamak mazur görülemez. Bunun içindir ki; caydırıcı yasal düzenlemelere ihtiyaç vardır"** dedi.

İş kazalarında meydana gelen ölüm ve sakatlıklar yanısıra, meslek hastalıkları bakımından da Türkiye'nin diğer ülkeler arasında ilk sıralarda olduğuna dikkati çeken Meral, **"24 Maden işçimiz halen toprak altından çıkarılamamıştır. İşyerlerinde yeterli denetim yapılmadığı için iş kazaları büyük boyutlara ulaşmıştır. Taşeronlaşma yoluyla kaçak ve yabancı işçiler sömürülerek çalıştırılmakta, hiçbir sosyal güvenceleri olmadığı gibi çalışma şartları da tehlike arz'etmektedir"** dedi.

Meral, çevre konusunda da şunları söyledi:

"Sahillerimiz beton yığınları haline geldi. Marmara ve İzmir körfezinde kirlilik son safhada. Kooperatifçilik alanında denetim olmadığı için, sahillerimizden sonra dağlara, ormanlık bölgelere evler yapılıyor. Avrupa'da bu olumsuzlukları önleyecek yasal düzenlemeler var. Biz ise bu dağınık yapılaşmaya göz yumuyoruz"

Bayram Meral, Çevre ve İşçi Sağlığı Seminerinde konuşurken ve seminere katılan konuklarla kursiyerler

İşyerlerinde koruyucu malzeme kullanma alışkanlığının da işçiler arasında az olduğunu, kaynakçının gözlük takmak istemediğini, inşaat işçisinin kask kullanmadığını, bunun için eğitimin büyük önem taşıdığını da sözlerine ekleyen Meral, iş güvenliğinin olmaması halinde verimin de olamayacağını söyledi.

ÇEVRE BAKANI AKÇALI'NIN KONUŞMASI

Çevre Bakanı Rıza Akçalı, seminerde yaptığı konuşmada, Bakanlık olarak TÜRK-İŞ ile işbirliği protokolu yaptıklarını ve bir yıldır başarılı bir program uyguladıklarını hatırlatarak **"Çevrenin korunmasında herkesin sorumluluğu var. 2000'li yıllarda dünya nüfusunun 11 milyarı bulacağı düşünüldüğünde, çevre sorununun önemi daha da çok anlaşılır.**

Türkiye olarak genç ve dinamik bir nüfusa sahibiz. Bu potansiyelin eğitim, sağlık, işsizlik, barınma sorunları var. Bunlarda başarı sağlayabilirsek, ikibinli yıllarda saygın bir yer işgal ederiz" dedi.

Akçalı, Türkiye'de çok büyük bir kirliliğin sözkonusu olmadığını, büyük kentlere göç sonucu çöp, kanalizasyon, ulaşım gibi sorunların da arttığını, bu amaçla üç büyük şehirde çöp fabrikaları kurulacağını, Adana'da bu yolda projenin tamamlanmak üzere olduğunu da sözlerine ekledi.

Seminer, çeşitli konularda sunulan tebliğlerle devam etti ve 28 Ocak Cuma günü sertifika dağıtımı ile sonuçlandı.

SERGİ AÇILDI

Seminer süresince, işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili koruyucu araç-gereçten oluşan bir sergi de seminer salonunda ziyarete açıldı.

TÜRK-İŞ'İN YENİ YIL MESAJI

"1994'TE ÇALIŞAN BİR PARLAMENTO, KAN VE GÖZYAŞININ SONA ERDİĞİ HUZURLU BİR TOPLUM İSTİYORUZ"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu yayınladığı yeni yıl mesajında; "1994'te çalışan bir parlamento, kan ve gözyaşının sona erdiği huzurlu bir toplum" isteğinde bulundu.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun yeni yıl mesajı şöyle:

"1993 yılını sosyal, siyasal ve ekonomik alanda yeterince değerlendirilememiş kayıp bir yıl olarak görmekteyiz.

Yüzlerce insanımızı kaybettiğimiz, kan ve gözyaşının dinmediği, terör karşısında bile siyasal çıkar hesaplarının yapıldığı ülkemizde; başta siyasi partiler arasındaki sert ve çok defa nezaketten uzak davranışların, toplumu olumsuz etkilediği gözden ırak tutulmamalıdır.

TÜRK-İŞ, terörün her çeşidini şiddetle kınamakta ve lanetlemektedir.

1993 yılı, gerek terör, gerek Atatürk ilke ve ideallerine karşı yoğun saldırılarla geçmiş, koalisyon hükümeti sırf varlığını sürdürebilmek için yeterli etkinliği gösterememiştir.

TÜRK-İŞ, Atatürk ilke ve ideallerini, laik hukuk devletini sonuna kadar korumakta ve bu konuda nereden gelirse gelsin her türlü saldırıya bütün gücü ile karşı koymakta kararlıdır.

Vergi yasalarıyla, petrol başta olmak üzere her türlü mal ve hizmete sık sık yapılan zamlarla, işçiler, memurlar, emekliler, tüm dar ve sabit gelirliler daha da yoksullaştırılmıştır.

Demokratikleşme yolunda verilen sözler adeta unutulmuştur.

Tüm çalışanların sendikal haklara kavuşması yolunda TÜRK-İŞ demokratik kitle örgütleriyle birlikte ilgililere bu vaadlerini hatırlatmaya devam edecektir. İnsan haklarına saygının, demokrasi kurallarının eksiksiz uygulanmasına kadar da bu yolda mücadele vermeye kararlıdır.

Saygı duyduğumuz yüce Meclis'i oluşturan Sayın Parlamenterelerin, ulusumuzun bunca ağır sorunu varken görevlerini yeterince yapmamalarından, devamsızlığı alışkanlık haline getirmelerinden TÜRK-İŞ olarak tüm kesimlerin duygularına tercüman olduğumuz inancıyla rahatsızlık duyduğumuzu belirtmeyi görev saymaktayız.

Özel radyo ve televizyonlar için gösterilen hassasiyetin, Anayasa ve yasalarda yapılmasını beklediğimiz değişiklikler konusunda da gösterilmesini istiyor ve bekliyoruz.

Kısaca; 1994'ün çalışan bir parlamento, kan ve gözyaşının sona erdiği, refah düzeyi yükseltilmiş, huzurlu bir toplumun sevgiyle bütünleştiği bir yıl olmasını diliyor, bu düşüncelerle ulusumuzun yeni yılını kutluyoruz."

TARİHİMİZDEN

Unutulan Genel Sekreter ve Mali Sekreterimiz

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

TÜRK-İŞ tarihine ilişkin yayınlarda TÜRK-İŞ Genel Sekreterleri ve Mali Sekreterleri'nin isimleri sıralanırken, birer kişi genellikle unutulur.

TÜRK-İŞ'in I. Olağan Genel Kurulu 6 Eylül 1952 tarihinde İzmir'de toplandı. Genel Kurul'da Genel Başkanlığa İsmail İnan, Genel Sekreterliğe Muammer Özerkan ve Mesul Muhasipliğe (Mali Sekreterlik) de İsmail Aras getirildi.

İkinci Genel Kurul ise, 9-10 Ağustos 1953 günleri İstanbul'da Eminönü Halkevi'nde toplandı.

Birçok yayında, Genel Sekreter Muammer Özerkan'ın ve Mesul Muhasip İsmail Aras'ın görev süresi 9.9.1952-10.8.1953 olarak gösterilmektedir. Genel Sekreterlikte Muammer Özerkan'dan sonra İsmail İnan'ın, Mesul Muhasiplikte ise İsmail Aras'tan sonra Ömer Ergün'ün görevi üstlendiği yazılmaktadır.

Bu doğru değildir.

TÜRK-İŞ'in I. Olağan Genel Kurulu'ndan bir süre sonra TÜRK-İŞ İcra Kurulu içinde bazı sorunlar çıktı. Genel Başkan İsmail İnan, 10 Mart 1953 günü (Sayı: 198/53/P) yazdığı yazı ile, bu sorunları Genel Sekreter Muammer Özerkan'a iletti. İsmail İnan, Muammer Özerkan'a yazdığı 24 Mart 1953 günlü yazı (Sayı: 198/53/P) ile de Mesul Muhasip'in yetkilerini kaldırdı. Muammer Özerkan ise 25 Mart 1953 günü (Sayı: 230/53/P) yazdığı yazıda iddialar konusunda kendisini savundu. Konu TÜRK-İŞ İcra Kurulu'nda görüşüldü. Muammer Özerkan görevinden istifa etti

TÜRK-İŞ İcra Kurulu'nun toplantısının ardından TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 30-31 Mart 1953 günleri Ankara'da toplandı. Toplantıya, İsmail İnan'ın başkanlığı altında, M. Adil Buğakaptan (İzmir), Recep Kırım (Bursa), Naci Kurt (Müskirat, Tütün), İhsan Tekin (Teksif), Nurullah Ceylan (TİF), Yusuf Sırdal (İstanbul) ve Mehmet İnhanlı (TİF) katıldılar.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu toplantısında Muammer Özerkan'ın Genel Sekreterlikten istifasının 31 Mart 1953 günü itibariyle kabulüne ve Konfederasyon Genel Sekreterliği'ne Yönetim Kurulu Başkan Vekillerinden M. Adil Buğakaptan'ın getirilmesine karar verildi.

Mesul Muhasip İsmail Aras'ın görevi ise, ortaya çıkan bir yasal sorun nedeniyle, 31 Mart 1953 günlü toplantısında ise şu karar alındı: "7-Haysiyet kırıcı suçlardan dolayı halen mevkuf bulunan mesul muhasip İsmail Aras'ın 31.3.1953 tarihinden itibaren Konfederasyonla olan ilişiğinin kesilmesine; 9-Konfederasyon mesul muhasipliğine Yönetim Kurulu üyesi İhsan Tekin (Teksif)'in getirilmesine" karar verildi. TÜRK-İŞ İcra Heyeti tarafından 7 Nisan 1953 günlü bir yazı ile durum İsmail Aras'a iletildi. Yazıda şöyle deniliyordu: "30 Mart 953 tarihinde toplanan Yönetim Kurulumuz tarafından durumunuz hakkında yapılan inceleme sonunda, bundan sonra TÜRK-İŞ'deki vazifenize kanun bakımından devam etmenize imkan görülmediğinden, 31 Mart 953 tarihinden itibaren İcra Heyeti üyeliğinizin kaldırılmasına karar verilmiş olduğuna bilgilerinizi rica ederiz. Saygılarımızla. İcra Heyeti M. Adil Buğakaptan ve İsmail İnan."

31 Mart 1953 - 11 Ağustos 1953 döneminde TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, M. Adil Buğakaptan, Mesul Muhasip'i ise İhsan Tekin'dir. TÜRK-İŞ'in 9-11 Ağustos 1953 günleri İstanbul'da toplanan ikinci Genel Kurulu'na sunulan Çalışma Raporu'nda da Genel Başkan İsmail İnan, Genel Sekreter M. Adil Buğakaptan ve Mesul Muhasip İhsan Tekin'in imzaları bulunmaktadır.

MEMURLARIN TOPLU PAZARLIK VE GREV HAKLARI

Kamu çalışanlarının sendikalaşmasına ilişkin yasa düzenlemelerin gündemde olduğu günümüzde en çok tartışılan konulardan biri, toplu pazarlık ve grev haklarıdır. Bu konuda Hükümetimizi günümüzde bağlayan en önemli belge, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 98 sayılı Sözleşmesidir.

98 SAYILI SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 98 sayılı "**Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı İlkelerinin Uygulanmasına İlişkin Sözleşmesi**" 1949 yılında kabul edilmiş ve Türkiye tarafından 1951 yılında onaylanmıştır. Bu Sözleşme'nin 4. maddesi, tüm işçi örgütlerine toplu pazarlık hakkını tanımaktadır. Sözleşmenin 5. maddesinde (1. fıkra), bu hakkın silahlı kuvvetler mensupları ve polisler tarafından nasıl kullanılacağına ulusal mevzuat düzenlemeleriyle karar verilebileceği belirtilmektedir. Sözleşmenin 6. maddesi ise, "**devletin idaresiyle uğraşan kamu görevlilerinin**" bu Sözleşme kapsamı dışında tutulduğunu belirtmektedir. (2)

Buradaki ilk sorun, Uluslararası Çalışma Örgütü terminolojisinde kimlere "**işçi**" denildiğidir. Bu konuda yorum yapma yetkisi, Uluslararası Çalışma Örgütü ile Birlişmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey arasında yapılan bir anlaşma uyarınca 1951 yılında oluşturulan Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nindir. Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, sendikal hak ihlalleri konusundaki şikayetleri incelemek üzere Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu tarafından oluşturulmuştur. Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin raporları, birer mahkeme kararı gibi, Sözleşmelerin yorumunda yol gösterici ana belgelerdir.

Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin birçok kararında, devlet memurlarının, yerel yönetimlerde ve kamu iktisadi teşebbüslerinde çeşitli statülerde ücret karşılığında çalışan kişilerin "işçi" kabul edilerek, örgütlenme hakkından yararlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu konudaki tek istisna, devletin idaresiyle uğraşan kamu görevlileridir.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ KOMİTESİ KARARLARI

Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin Kolombiya'da ulusal radyo ve televizyon kurumunda çalışanlarla ilgili olarak verdiği bir karar bu niteliktedir. Komite, bu kişilerin, toplu pazarlık hakkından mahrum bırakılamayacağını ifade etmiştir. (3)

Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Bolivya ve Kolombiya ile ilgili iki ayrı şikayet başvurusunda da, kamu kesiminde istihdam edilen öğretmenlerin toplu pazarlık hakkının olması gerektiğini belirtmiştir. (4)

Guyana'ya ilişkin bir başvuru üzerine verilen kararda ise, posta ve telekomünikasyon işlerinde çalışan kamu görevlilerinin de 98 sayılı Sözleşme kapsamında kabul edilmesi gerektiği karara bağlanmıştır. (5)

Ekvator'daki uygulamalar konusundaki bir şikayet başvurusu üzerine Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin verdiği kararda, hava kuvvetlerinde sivil hava teknisyeni olarak çalışan kamu görevlilerinin de 98 sayılı Sözleşmedeki haklardan yararlanması gerektiği açıklanmıştır (6).

Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Ekvator, Kosta Rika, Kolombiya, Sri Lanka, Malezya, Kanada ve Papua Yeni Gine'deki uygulamalar konusunda gündeme getirilen şikayet başvuruları üzerine şu sonuca varmıştır: Çeşitli ulusal düzenlemelerde kamu görevlisi kavramı bir ölçüde değişiklik gösterebilir. **Devletin idaresiyle uğraşan kamu görevlileri ile aynı statüye sahip olsalar bile, kamu otoritesinin temsilcisi olarak davranmayan kamu görevlilerinin 98 sayılı Sözleşmenin kapsamı dışında tutulması yanlıştır.** (7)

Özellikle bu son grup karar, ücretlileri en temel sendikal haklardan mahrum bırakmak için onları "memur" statüsüne geçirme uygulamasına karşı önemli güvenceler getirmektedir.

Türkiye'de memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen 2 milyona yakın ücretlinin, "**devletin idaresiyle uğraşan kamu görevlileri**" dışındaki çok büyük bir bölümün 98 sayılı Sözleşmenin kapsamında olduğu açıktır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün burada kullandığı kıstas, bağlı bulunulan yasa değil, yapılan işin devletin idaresi olup olmadığıdır.

Buna göre, Türkiye'deki memur ve sözleşmeli personel statüsündeki ücretlilerin çok büyük bir bölümünün sendika kurma ve sendikaya üye olma ve toplu pazarlık yapma ve toplu iş sözleşmesi bağıtlama hakları olmalıdır.

98 SAYILI SÖZLEŞMEYE GÖRE GREV HAKKI

Buradaki sorun, Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmelerinde açıkça ifade edilmeyen grev hakkının da "**devletin idaresiyle uğraşan kamu görevlileri**" dışındaki kamu görevlileri için bulunup bulunmadığıdır.

Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin bu konudaki kararları da son derece olumludur.

Komite, grev hakkına ilişkin başvuruların, sendikal hakların kullanımına ilişkin sorunlarla ilgili olduğu sürece, kendi yetki alanı içine girdiğini birçok raporunda ifade etmiştir. Komite, "**işçilerin ve örgütlerinin grev hakkını, daima, ekonomik ve toplumsal çıkarlarını korumanın meşru bir aracı olarak kabul etmiştir.**"

OCAK'94 GIDA HARCAMASI...

- **Yılın ilk ayında mutfak rahat nefes aldı. Aylık artış yüzde 1**
- **Gıda harcamasındaki artış hızının yavaşlaması özellikle pazardaki sebze ve meyva fiyatlarındaki düşüklükten kaynaklandı.**

- **Mutfaktaki yıllık enflasyon yüzde 66.2 düzeyinde**
- **Ülke ekonomisindeki gelişmeler önümüzdeki aylarda gıda harcaması tutarında yüksek oranlı artışlara neden olabilecek**
- **Dört kişilik ailenin Ocak'94 gıda harcaması tutarı 3.097.000.- lira**

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptığı yerler dikkate alınarak yapılan piyasa belirlemeleri, yeterli ve dengeli beslenmeyi sağlayacak asgari gıda harcama tutarındaki artışın yılın ilk ayında yavaşladığını göstermektedir. Farklı yaş gruplarındaki dört kişilik bir ailenin harcama kalıbı içinde önemli bir ağırlığı olan sebze ve meyva fiyatlarındaki gerilemenin yanı sıra, diğer gıda maddelerinden bir bölümünün fiyatının değişmemesi, bir bölümünde ise görece düşük fiyat artışı olması Ocak'94 gıda harcaması artış hızının düşük çıkmasında etkili oldu.

Yüzde 1 oranında bir artışla gerçekleşen gıda harcaması tutarının belli bir düzeyde kalması iyimserlik yaratmakla birlikte, bunun alınan herhangi bir tedbir nedeniyle gerçekleşmediği gözönünde tutulmalıdır. Nitekim, geçmiş dönemlerde mevsim koşulları veya siyasi nedenlerle gerçekleşen düşük oranlı artışların arkasından yüksek oranlı artışların geldiği bilinmektedir. Bu nedenle soruna ihtiyatla yaklaşılması gerekmektedir.

Ocak'94 araştırma sonuçları; yılın ilk ayında gıda harcaması tutarının bir önceki aya göre 31.000 lira artarak 3.097.000.- liraya yükseldiğini ortaya koymaktadır. Bilimsel veriler esas alınarak farklı yaş grupları itibariyle oluşturulan aylık gıda harcama kalıbına göre, dört kişilik ailenin yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcama tutarı aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere Ocak'93/Ocak'94 arasındaki son 12 aylık dönemde yüzde 66.2 oranında artış göstermiştir. Hatırlanacağı üzere bir önceki ay aylık artış yüzde 5.5, son oniki aylık artış yüzde 70.5 düzeyinde gerçekleşmişti.

Gıda harcamasına baz oluşturan gıda maddelerinden ekmek, süt, toz şeker, yumurta da fiyat değişikliği olmazken, sebze fiyatlarında yüzde 10.5 meyva da yüzde 3.0 civarında bir düşüş belirlenmiştir. Bunların yanısıra makarna yüzde 20.0, beyaz peynir yüzde 5.8, pirinç yüzde 25.0 et yüzde 4.0 oranında artış meydana gelmiştir. Gıda harcama kalıbı içinde farklı ağırlıkları olması nedeniyle yansımaları da farklı olarak sonuçta gıda harcama tutarının yüzde 1 oranında artırmışlardır.

Kuşkusuz, harcamalar elde edilen gelirin elverdiği ölçüde yapılmak durumundadır. Bu nedenle, geniş bir çalışan kesimin olduğu asgari düzeyde yapılacak gıda harcamasını bile karşılamaktan uzak gelir düzeyinin konut, ulaşım, sağlık, eğitim vb. harcamalarda dikkate alındığında yetersizliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL)

	Ocak/1993	Aralık/1993	Ocak 1994
Yetişkin işçi	635.500.-	1.061.500.-	1.062.000.-
Yetişkin kadın	397.500.-	653.500.-	663.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	510.750.-	830.500.-	844.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	319.250.-	520.500.-	528.000.-
	1.863.000.-	3.066.000.-	3.097.000.-

KÖŞEMDEN

KAYA ÖZDEMİR

Anayasa, Seçimler ve Medya

1961 Anayasasını yürürlükten kaldıran 12 Eylül 1980 ihtilalcilerinin yeni Anayasa ve Seçim Kanunları ile Siyasi Partiler Kanununu değiştirmekle görevlendirdikleri Danışma Kurulunun çalışmaları ve Milli Güvenlik Konseyinin hazırlanan taslak üzerinde yaptığı düzenlemeler aradan oniki yıl geçmesine rağmen bugün gibi hatırlardadır. 1961 Anayasası bizim de katılmadığımız ve eleştirdiğimiz bazı hükümlerine rağmen 1982 Anayasasından daha çağdaş hükümler taşıyan ilerici bir Anayasa idi. 1982 Anayasası İşverenlerin istekleri doğrultusunda düzenlenmiş ve özellikle çalışanların hak ve çıkarlarını büyük ölçüde budayan, temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan hükümlerle doludur. Yeni Anayasa hazırlanırken Danışma Meclisi taslağı üzerinde TÜRK-İŞ görüşlerini tesbitle görevli komisyonun başkanlığı Genel başkana niyabeten bana verilmişti. Yaptığımız uzun çalışmalar ve YASAKSIZ demokrasi isteklerimizi basılı olarak Danışma Meclisi üyelerine ve Milli Güvenlik Konseyine takdim yazılarını da bizzat kaleme almıştım. Rahmetli Turhan Feyzioğlu'nun başkanlığında Ankara Üniversitesi Rektörlüğünde yapılan toplantıda TÜRK-İŞ görüşlerini savunma görevi benimdi. O günlerde söylediğimiz gerçekler bir bir ortaya çıktı. Halkoyu tarafından kabul edildiği günün hemen ertesinde günümüze kadar 1982 Anayasası tartışılıp duruyor. Meclisteki bütün siyasi partiler Anayasanın mutlaka değiştirilmesi gerektiğinde hem fikirler!!

Ne varki Anayasanın Özel radyo televizyonlarla ilgili maddesi ancak değiştirilebildi. Anayasanın çalışma hayatı ile ilgili maddeleri ise 1991 seçimlerinde yapılan bütün vaadlere, seçimlerden sonra verilen bütün sözlere rağmen hala yerli yerinde duruyor! Demokratikleşme ve gerçek manada sivilleşmenin Anayasada yapılacak değişikliklere bağlı olduğu gerçeğini bilmeyen kalmamıştır. Milli gelirden çalışanların yararlanma oranı arttıkça olumsuz tepkiler maalesef dile getirilebilmekte ve bu kısmi düzelmeye kıskançlık humması set çekmeye çalışmaktadır.

Türkiye mahalli seçimler atmosferine girmiş bulunuyor. Teröre rağmen mahalli seçimleri yapacak olan Türkiye'de siyasi partilerimiz sadece sermaye sınıfına hizmet eder ve mahalli idareleri de para babalarının insafına terkederlerse siyasi yelpazede önemli değişiklikler olabilir! Bu seçimlerde yapılacak en akıllı iş kitle örgütleri temsilcilerine kontenjan adaylıkları vermek ve seçilebilecek yerlerden onların da seçimini sağlamaktır.

Kabul etmek gerekir ki Türkiye'de sistem buhranı yaşanıyor. Seçimlerde Adaleti sağlayacak şikayetleri önleyecek ve istikrara yol açacak düzenlemelere ihtiyaç vardır. Bugün ülkemizde partiler enflasyonunu da yaşıyoruz. İsrafa ve kaynak tüketimine sebep olan bu enflasyonu önleyecek çarelerden birisi de halkın hakemliği demek olan seçimlerdir. Aynı felsefeyi paylaşan partilerin birleşmesi mahalli seçimlerden, veya genel seçimlerden sonra mutlaka gündeme gelecektir.

Seçimlere giderken yaşadığımız bir başka olay ise MEDYA kısa adı verilen Televizyonlar ve çok tirajlı basından oluşan iletişim dükalığıdır. Medya saltanatı adeta siyasi otoriteyi zaafa uğratacak boyutlara ulaşmıştır. Yasama, Yürütme ve Yargı yetkilerini birbirine karıştıran ve kendilerini bu yetkilerin üstünde varsayan Medya çılgınlığı da bir gün etkisini kaybedecektir. Sivil kitle örgütlerinin katılımcılığı ile daha da güçlenecek olan demokrasilerde maddenin herşeye egemen olduğu bu materyalist buhran da sona erecektir. Biz çalışanlar manevi değerlere olan saygımızı koruyarak daha aydınlık yarınlar için mücadelemizi sürdürmeye devam edeceğiz, inanıyorum ki başarılı bizler olacağız...

Sosyal Devlet ve işçi emeklileri

H. Avni YAZICI
TÜRK-İŞ
Sosyal Güvenlik Uzmanı

İnsanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak, sosyal devletin temel amaç ve görevleri arasında yer alan anayasal bir ilkedir.

1994 mali yılı Bütçe Kanunu TBMM.de 24.12.1993 tarihinde kabul edilerek, 29.12.1993 tarihli ve 21803 sayılı mükerrer resmi gazetede yayımlanmış ve 1.1.1994 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Her zaman unutulmaya ve yasabır çekerek yaşamaya mahkûm işçi emeklilerinin sosyal yardım zammını da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, 21.1.1994 tarihinde yaptığı bir basın toplantısı ile açıklamış bulunmaktadır.

Bilindiği üzere işçi emeklilerinin aylıkları, tahsis numarasının son rakamının tek ve çift oluşuna göre her ayın 21 veya 23'ünde ödenmektedir. Yani, Ocak/1994 ayı işçi emekli aylıkları, yeni memur maaş katsayısı ve sosyal yardım zammına göre ödenemiyecek ve Şubat/1994 ayı aylıkları ile birlikte ancak ödenebilecektir.

Konfederasyonumuz araştırma bürosu tesbitlerine göre, Aralık/1993 ayında 4 kişilik bir ailenin asgari gıda giderinin 3 milyon TL.yı aştığı günümüzde, bu insanlarımıza yapılacak ödemelerin zamanında yapılmasının önemi kendiliğinden anlaşılacaktır. Ama yasabır çekerek yaşamaya alışmış bu insanlarımız, bir ay sosyal yardım zammı tutarının nekadar olacağı hayali ile yaşamışlar, bir ayda alacakları fark aylığının hesabı ile geçireceklerdir. Nedense sosyal sigorta uygulamalarını idari para cezası ile yürütmeyi prensip haline getiren yasal düzenlemeler, Kurumun sorumlu olduğu uygulamalarla; götüreceği hizmetlerin zamanında yerine getirilmesi yönünden bahiskonusu olmamaktadır. Bu sorumsuzluk aşağıda açıklanacağı üzere, ülke üretimine katkıda bulunan bu insanlarımıza ödenen emekli aylıkları yönünden de, sosyal devlete yakışmayan bir görünüm arzetmektedir.

İşçi Emekli Aylıkları

1) Gösterge tablosundan emekli aylığına, yüzde 70 aylık bağlama oranına göre, sosyal yardım zammı dahil hak kazananlar;

Asgari maaş 1136 göstergeden	Azami maaş 1696 göstergeden	Ortalama maaş 1416 göstergeden	Tarih
2.529.296.-	2.913.456.-	2.721.376.-	1.1.1994
2.834.720.-	3.265.920.-	3.050.320.-	1.4.1994

lira aylık alabileceklerdir.

Burada hatırlatmak istediğimiz birinci husus, gösterge tablosundan aylığa hak kazananların aylık bağlama oranının yüzde 60 olduğudur. Sigortalının kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurduğu her tam yaş için ve 5000 günden fazla ödediği her 240 günlük Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları primi için bu oran (1) er artırılmaktadır. Yani her emekli yüzde 70 aylık bağlama oranına göre aylığa hak kazanamamaktadır.

2) Üst gösterge tablosundan emekli aylığına yüzde 60 aylık bağlama oranına göre sosyal yardım zammı dahil hak kazananlar;

Gösterge	Emekli aylığı	Tarih	Emekli aylığı	Tarih
3100	3.572.800.-	1.1.1994	4.006.000.-	1.4.1994
4050	4.131.400.-	1.1.1994	4.633.000.-	1.4.1994
5100	4.748.800.-	1.1.1994	5.326.000.-	1.4.1994
6250	5.425.000.-	1.1.1994	6.085.000.-	1.4.1994
6400	5.513.200.-	1.1.1994	6.184.000.-	1.4.1994
6650	5.660.200.-	1.1.1994	6.349.000.-	1.4.1994

lira emekli aylığı alabileceklerdir.

Bilindiği üzere üst göstergeden aylığa hak kazananların aylık bağlama oranları;

Gösterge	Aylık bağlama oranı	Gösterge	Aylık bağlama oranı
3100	57.1	6250	50.8
4050	55.2	6400	50.5
5100	53.1	6650	50.0

Yani her emekli tabloda açıklandığı kadar

emekli aylığı alamamaktadır. Tablo ortalama emekli aylığına göre düzenlenmiştir.

Yine 1992 yılı itibariyle Kurumdan emekli aylığı alan 1 milyon 856 bin 522 kişinin 638 bin 3'nün (yüzde 34) 1136-1228 göstergeden, 133 bin 463'nün (yüzde 7) 1696 göstergeden, 276 bin 764 kişinin (yüzde 15) 1700-5100 göstergeden, 19 bin 44'nün (yüzde 1) 6160-6600 göstergeden, 117'sinin de 6650 göstergeden emekli aylığına hak kazandıklarıdır.

Sosyal Yardım Zammı ve Emekli Aylıkları

Sosyal yardım, sosyal devlet ilkesinin gereği olduğundan Devletçe karşılanmalıdır.

Yine sosyal sigorta kurumlarının karşılığında primini almadığı risklerden sorumlu tutulmaları, genel sigortacılık prensiplerine aykırı bir durumdur.

1.10.1994 tarihinde 1 milyon 380 bin lira olan sosyal yardım zammı, 1.1.1994 tarihinde 1 milyon 750 bin liraya (yüzde 27 artış) 1.4.1994 tarihinde de 1 milyon 960 bin liraya (yüzde 12 artış) çıkarılmıştır.

Gösterge tablosundan emekli aylığına hak kazananların aylıklarının;

Asgari maaşta	Azami maaşta	Ortalama maaşta	Tarih
% 69.18	% 60.06	% 64.30	1.1.1994
% 69.14	% 60.01	% 64.25	1.4.1994

ni sosyal yardım zammı oluşturmaktadır. Örneğin 1.1.1994 tarihindeki asgari emekli maaşı sosyal yardım zammı olmasa, aylık olarak 779 bin 530 TL. olarak ödenmesi gerekecektir. Bu sonuç günümüz sosyal güvenlik anlayışının değil, sosyal sadaka düzeninin görünümü olarak değerlendirilmektedir.

Konfederasyonumuzun sosyal yardım zammı ödemeleri hakkındaki görüş ve önerileri yukarıda açıklanmıştır. Konfederasyonumuz bu görüşüne 1988 yılında toplanan Sosyal Sigortalar Kurumu 41. Genel Kurulunda, yetkililere iletilmek üzere Divan Başkanlığına verdiği raporunda yer vermiştir. Onun için Devletçe karşılanacak, Sosyal Yardım Zamlarının aynen ve ek ödeme olarak işçi emeklilerine intikali gerekli görülmektedir. Bu uygulama sosyal devletin çalışanların sosyal güvenliğine verdiği önemi gösterecektir.

SONUÇ

10 yıldır enflâsyona yenik düşen ülkemiz ekonomisinin bu acımasız sonuçları ömrünün en güzel günlerini ülke üretimine katkıda bulunarak geçirmiş bu insanlarımıza ödettirilmemelidir. Bu insanların sosyal ve ekonomik sorunlarının ciddiyetle ele alınmasında geç kalındığı gerçeği kabul edilmelidir.

Unutulmamalıdır ki, emekliler yönünden çağdaş, sosyal güvenlik politikalarının;

Emeklileri, insanlık onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak emekli maaşına sahip kılmak;

Sağlık sigortaları ve sosyal hizmetlerle desteklenen emekli politikaları ile emeklilerin sorunlarını önlemeye çalışmak;

Emekliler arasında ister memur ister işçi olsun farklı uygulamalar yapmamak;

Çalışanlara tanınan mali haklarla, sosyal yardımların emeklilere de tanınması, emeklilik uygulamalarındaki yeni düzenlemelerin, eski emeklilere de aynen uygulanması,

İlkelerine dayalı olarak yürütülmesi, sosyal devlet olmanın gereğidir.

Yukarıda açıklanan mali haklar sonucu işçi emeklileri, zoraki bir yaşam mücadelesi vermektedirler.

Büyük kentlerde yaşayanlar bulundukları mahalden, sağlık ve diğer sorunları nedeniyle şehrin diğer bir semtine gidebilmek için otobüs parasının hesabını yapmakta ve yürümek zorunda kalmaktadırlar.

Semt pazarlarındaki alışverişlerini günün son saatlerindeki düşük fiyatlardan yapmak ve dökümtüleri almak zorunda bulunmaktadırlar.

Yine kendilerinin ve aile fertlerinin sağlık sorunları nedeniyle sağlık tesislerine başvurmanın getirdiği mali yükler (muayene ücreti ve ilâç iştirak bedeli) nedeniyle, sofrasındaki gerçek manada beslenmeye yetersiz gıdanın ve baş besin olan ekmeğin azalacağının hesabını yapmaktadırlar.

Ama bu insanlarımızdan alınan bu maddi ödentiler, Kurumun başka gelir kaynağı yokmuş gibi, Kurum çalışanlarına intikal ettirilmektedir.

İşçilere ve işçi emeklilerine hizmet götüren Kurum personelinin ekonomik ve sosyal yönden yeterli imkânlara kavuşması, bu kişilerin de samimiyetle istediği bir husustur. Ama bu uygulamanın tek çıkar yolu işçilere ve işçi emeklilerine mali yük getiren bugünkü uygulamalar değildir.

Yaşlı ve emeklilerini düşünen toplumlar gelişmiş toplumlardır.

Ülkeyi yönetenler bu gerçeği kısa sürede görürler ve bu sefalet tablosu ortadan kalkar.

ÜCRET - BESLENME - ÜRETİM İLİŞKİLERİ

Fabrikada yediğimiz öğle yemeği sırasında, az ileride karşı tarafımda oturan bir işçinin önündeki tavuk butunu bir kağıda sardığını gördüm. Herhalde karnı doydu. Bunu da akşam üstü yiyecek diye düşünürken, yanımdaki ustabaşı **"bakma hoca senden utanır"** diyerek kolumu dürttü ve o işçi masadan kalktıktan sonra anlatmaya başladı.

"Bak hoca dedi, bu adam asgari ücretli, çorbasını yarım ekmekle katık etti yedi. Meyvesini de yedi, ama tavuk butunu akşam eve götürüp çocuklarına yedirecek. Izgara et, köfte çıktığında da aynı şeyi yapar. Bizler bunu biliriz, hiç kimse birbirini ayıplamaz. Bunu asgari ücreti hesaplayanlara anlatıverin olmaz mı?"

GİRİŞ

Beslenme, günümüzün en önemli sorunlarından birisi olarak kabul edilmektedir. Dünyanın birçok geri kalmış ülkelerinde açlık tehlikesi sürerken, gelişmekte olan ülkelerde aşırı beslenme nedeniyle insanlara çeşitli rejim reçeteleri önerilmektedir. Bu dengesizliğin meydana gelmesinde en önemli etken ülkelerin kalkınmışlık düzeyi ile yakından ilgilidir.

Her iki durumda da yani az ya da aşırı beslenme insan sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Beslenme olayı bu yönleri ile çalışan insanlarda üretim seviyesini etkileyen etmenlerin başında gelmektedir. Beslenme konusunda toplumumuzda yanlış algılanan konuların başında beslenmenin bir bakıma **"karın doyurma"** olarak kabul edilmesidir. Çoğu kez maddi olanaksızlıkların da etkisi ile karın doyurma türünden beslenme yetersiz ve dengesiz beslenme sonucunu doğurmaktadır. Dengeli beslenme denilince, enerji sağlayan temel besinlerin yanısıra (karbonhidratlar, yağlar, proteinler) bütün besin öğelerinin ihtiyaç kadar sağlanmasıdır. Dengesiz beslenme deyiminden ise vücudun ihtiyacı olan enerji temin edildiği halde, sağlığı için gerekli protein veya madenler ya da vitaminlerden bazısının yeteri kadar sağlanmaması durumudur. Örneğin, toplumumuzda sık görülen nişastalı yiyecekler ile yapılan beslenmede karın doyurma duygusu tam anlamı ile tatmin edilirken vücut için gerekli olan protein, bazı madenler ve vitaminler vücuda alınamamaktadır.

Yeterli ve dengeli beslenebilmek için gerekli koşulların başında yeterli miktarda besin üretimi ve üretilen besinlerin toplumun fertleri arasında dengeli dağıtımı gelmektedir. Yetersiz ve dengesiz beslenme ile üretim ilişkileri birbirini karşılıklı etkileyen bir fasit daire görüntü arzetmektedir. Yetersiz ve dengesiz beslenme, sağlık ve üretimi de olumsuz yönden etkilemektedir. Yetersiz besin üretimi ise dolaylı olarak bu kez de yetersiz beslenmeye yol açmaktadır.

BESLENME VE ÇALIŞMA YETENEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Üretim yapabilmek için bir insan öncelikle enerji üretmek durumundadır. Bu enerjiyi üretebilmek için de kendisine enerji sağlayacak yiyecekleri tüketmesi gereklidir. İnsan vücudunun ayakta kalabilmesi için günlük olarak 1800 kalorilik bir enerjiye ihtiyaç olduğu bilimsel araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır.

Bu miktar kalori ile beslenen çalışan kişilerde, kas gücünde, dikkatinde, hareket hızında, koordinasyonunda önemli eksilmeler olduğu, davranışlarının değiştiği görülmüştür. Bu miktar ile beslenen bir vücut çalışmaya zorlandığında vücut, kendi çalışmaları için gerekli olan enerjiyi almakta, daha fazla enerji gerektiren fiziksel hareketleri kısmaktadır. Zayıflama görülmekte bu ise bireyi hastalıklara açık bir insan haline getirmektedir. Bu durumda beslenen çalışanlar arasında ise devamsızlık, sağlık harcamaların artması ve daha da önemlisi iş kazalarının arttığı görülmektedir.

Beslenme ile üretim arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için birçok bilimsel araştırma yapılmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında, bir kömür madeninde yapılan araştırmalarda 2880 kalorilik bir diyetle bir işçi günde 7 ton kömür üretebilirken diyete yapılan 400 kalorilik bir ek, üretimin 9 tona çıkarılmasına imkan tanımıştır. İlave olarak yapılan 800 kalorilik bir diyet-

le ise üretim 10 tona çıkarılabilmiştir. Günümüzde beslenme ile üretim arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bilimsel araştırmalar, hafif bir işte çalışan bir erkeğe günlük ortalama 2700 kalorilik bir beslenmeyi yeterli görürken, ağır işte çalışan bir kimsenin 4000 kalori almasını önermektedirler. Nüfusumuzun ortalama olarak 4,5-5 milyon çalışanı, kurumları tarafından çıkarılan yiyeceklerle toplu beslenme yolu ile beslenmektedir. Bu şekilde yapılan beslenme türünde bilimsel esaslara göre yapılan hesaplamalarla çalışanların yaptıkları işe göre yeterli ve dengeli beslenmesi sağlanmaktadır.

ÜCRETLER VE BESLENME

Beslenme ve üretim düzeyi arasındaki ilişkinin birbirini etkileyen bir yapıgöstermesinin yanısıra, buna ilaveten ücret seviyesi ile beslenme ilişkisinin toplumsal bir önemi de bulunmaktadır. Beslenme-üretim aşamasına kadar ferdi bir şekilde ele alınan konu ücret ve beslenme aşamasında çalışanın bakmak zorunda olduğu aile fertleri de işin içine girdiğinde toplumsal bir nitelik kazanmaktadır.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılan **"Kentsel Yerler, Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi"** sonuçlarına göre aylık gelir içinde harcama gruplarının oransal dağılımı şu şekildedir. **(Türkiye Geneli)**

Gıda	32.02
Lokanta v.b. yerlerde yenen yemek	3.46
Giyim	12.29
Ev Eşyası	9.49
Ev ve Hane Halkı bakım ve hizmet	2.06
Sağlık	2.56
Kişisel Bakım	0.85
Ulaştırma	8.61
Kültür, eğitim, eğlence	4.65
Konut	21.79
Diğer	3.17
Toplam	**100.00**

Bu araştırma sonuçlarına göre aileler gelirlerinin yaklaşık olarak yüzde 35.5'ini gıda maddelerine ayırmaktadırlar. Gelir yükseldikçe, aile bütçesi içinde gıda maddelerine ayrılan payın oranı da düşmektedir.

Gelişmiş ülkelere baktığımızda bu oranın Amerika'da yüzde 18, Japonya'da yüzde 37, Almanya'da yüzde 25, Yunanistan'da yüzde 31 ve Kanada'da yüzde 33 olduğu anlaşılmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK BİR İŞÇİ AİLESİNİN GIDA HARCAMASI..

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan aylık araştırma sonuçlarına göre Kasım 1993 ayı itibarıyla bir yetişkin işçi, bir yetişkin kadın, 15-19 yaş grubu bir çocuk ile, 4-6 yaş grubu arasında olan diğer bir çocuktan oluşan toplam dört kişilik bir işçi ailesinin yalnızca yeterli ve dengeli bir şekilde beslenebilmeleri için aylık 2.905.000.-TL harcamaları gerekmektedir. Özellikle 01.08.1993 tarihinde net 1.563.472.-TL olarak tesbit edilen Asgari Ücretle bu gıda harcamasını yapmak mümkün değildir. Ülkemizde asgari ücret üzerindeki kesinti tutarının ücretin % 37.4'ünü kapsadığı düşünüldüğünde çalışanların üzerindeki vergi yükünün hafifletilmesi gerçeği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Ücret-Beslenme-Üretim ilişkileri bir ülkenin kalkınma hızını doğrudan etkileyen unsurlardan birisidir. Türkiye birkaç sene öncesine kadar dünya da tarımsal üretimi açısından kendi kendisine yeterli olabilen birkaç ülkeden birisi olmasına karşın, bu durum günümüzde ne yazık ki geçerliliğini kaybetmiştir. Konu ile ilgili olarak meslek odalarının, meslek derneklerinin, zirai birliklerin konu ile ilgili olarak geçtiğimiz on yıl içinde devletin çeşitli kademelerine yaptıkları uyarılar ne yazık ki ciddiyette ele alınmamıştır.

Hızla artan fiyatlar, insanların giderek alım gücü düşen ücretlerini en akılcı bir şekilde harcamaları gerektiğini ortaya koyarken, beslenmenin niteliği değişerek karın doyurma olayı ön plana çıkmıştır. Eğitim, kültür, eğlence gibi harcamalar en düşük düzeyde tutulurken, kira, ulaşım ve ısınma gibi giderlerin artması, yeterince beslenemeyen, her türlü hastalığa kolaylıkla yakalanabilen sağlıksız bir genç neslin yetişmesine neden olmaktadır. Hastanelere başvuran insan sayısındaki artışlar, İş kazalarında meydana gelen artışlar Türkiye'yi iş kazaları istatistiklerinde de birinci sıraya oturtmaktadır.

Ülkemizde Milli bir tarım politikası olmadan, iktidardan iktidara değişen oy kaygısı politikalarla yönlendirilen tarımsal üretimden de beklenen verimi almak mümkün olmayacaktır. Beslenme sorunlarının çözümü açısından Türkiye'de etkili bir gelir dağılımı mekanizmasının sağlanması, ve etkili bir vergi reformu yapılarak çalışanların vergi yükünün azaltılması önerilebilinir.

Türkiye şu andaki görünümü itibarıyla açlık çeken bir geri kalmış ülkenin görüntüsünü arzetmemektedir. Ancak artık tarımsal üretim açısından kendi kendine yeterli bir ülkede olmadığı bir gerçektir.

Yararlanılan Kaynaklar

1) Baysal Ayşe, Beslenme-Üretim İlişkileri, TÜRK-İŞ Kooperatifçilik Bülteni Sayı. 14 Kasım 1982

2) Yücecan Sevinç, Beslenmenin Önemi, TÜRK-İŞ Kooperatifçilik Bülteni, Sayı. 7 Kasım 1981

3) Kasım 93 Gıda Harcaması, TÜRK-İŞ Araştırması, TÜRK-İŞ Dergisi, Kasım 1993

4) Asgari Ücret Raporu, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, Başkanlar Kurulu'na sunulan dahili rapor, Temmuz 1993

1

AT. Adalet Divanı'nın "Kuş Kararı"nın analizi

Kuş Davası ve bunun AT Üyesi Ülkelerdeki Türk Göçmenlerinin Çalışma ve Oturma İzinleri Üzerindeki Etkileri -Federal Almanya Cumhuriyeti Örneğinde İncelenmiştir-

Dr. HARUN GÜMRÜKÇÜ
Hamburg Üniversitesi
Öğretim Üyesi

1- GİRİŞ

Türkiye ve Avrupa Topluluğu (AT) arasında 1959 yılında başlayan ortaklık görüşmeleri 12 Aralık 1963 tarihinde bir Ortaklık Anlaşması (1) ile sonuçlandı. Bu anlaşma AET Kuruluş Anlaşmasının (2) 238. maddesine dayanmaktaydı ve büyük bir başarı olarak karşılanmıştı. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun o zamanki başkanı Walter Hallstein bunu, "Türkiye artık Avrupanın bir parçasıdır" biçiminde değerlendiriyor ve zamanın Türk Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin ise büyük bir coşkuyla şu açıklamayı yapıyordu: "Bütün zorlukları yenmeye kararlıyız ve hedeflerimize erişeceğimize olan inancımız tamdır." (3) Bu hedefler, Ankara Anlaşması olarak da adlandırılan anlaşmanın temel ögelerini oluşturmaktaydı. Şöyle ki, anlaşmada 1995 yılına kadar bir gümrük birliğinin kademeli olarak kurulmasının yanı sıra (md.2), işçilerin karşılıklı olarak serbest dolaşımının da 1986 yılına kadar aşamalı biçimde sağlanması (md.12) öngörülmekteydi.

Ortaklık Anlaşmasında belirlenen hedefler 23 Kasım 1970'de Brüksel'de imzalanan bir Katma Protokol'la (KP) somutlaştırıldı. Bu protokolün 36. maddesine göre işçilerin serbest dolaşımının 1 Aralık 1976 tarihinden başlamak üzere 1 Aralık 1986 tarihine kadar kademeli olarak sağlanması gerekmekteydi. (md.36).

1976 yılında bu hedeflerin iki aşamada gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı. Bu konuda Türkiye ile AT üyesi ülkeler arasında Ortaklık Konseyi tarafından oybirliğiyle alınmış iki karar yayınlandı (4). Bu kararların (2/76 ve 1/80 sayılı) özelliği, AT ve Türkiye işgücü piyasalarında halen çalışmakta olan Türk ve AT vatandaşlarıyla sınırlı olmasıydı.

Ortaklık Konseyinin yukarıda anılan kararlarına dayanarak Avrupa Toplulukları Adalet Divanı (ATAD) 16 Aralık 1992'de, Türk işçisi Kazım Kuş ile eyalet başkenti Wiesbaden arasındaki dava ile ilgili olarak Hessen Yüksek İdare Mahkemesinin görüş istemi üzerine bir karar aldı. Bu kararla ATAD, ikinci bir kez, Ortaklık Konseyinin 2/76 ve 1/80 sayılı kararlarının Topluluk hukukunun temel unsurları olduğuna hükmetmiş oldu. ATAD bu sorundaki ilk kararını 20 Aralık 1990 tarihinde (5) vermişti (Türk vatandaşı Sevince hakkındaki 20.9.1990 tarih ve C-192/89 sayılı karar).

Bu bağlamda, Kuş hakkında Avrupa Toplulukları Adalet Divanının verdiği kararın herhangi bir AT üyesi ülkede çalışmakta olan Türk göçmenler ve aile bireyleri acısından önemi nedir? ATAD'nın kararlarına ve bu kararların dayandığı gerekçelere yabancılar politikası açısından verilen önem nedir? Bu kararlardan sonra yabancılar hukuku alanında (özellikle oturma hakkında, oturma hakkının son bulmasında ve ailelerin getirilmesi konularında) kimi değişiklikler gerekli olacak mıdır?)

Bu çalışmanın odak noktasını bu soruların irdelenmesi oluşturmaktadır. Ancak burada hemen belirtmek gerekir ki, ATAD Kuş Kararıyla Ortaklık Konseyinin kararlarına bir kez daha hukuksal geçerlilik kazandırmış olmaktadır. ATAD böylelikle AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin 2/76 ve 1/80 sayılı kararlarına ilgili devletleri bağlayıcı bir etkililik atfetmiştir ki, anlaşmaya taraf ülkelerin vatandaşları bundan böyle bunu kendileri için bir dayanak olarak gösterebileceklerdir.

Bu nedenle, burada öncelikle, AT üyesi ülkelerin Türk vatandaşı Sevince hakkında verilen karara nasıl tepki gösterdikleri üzerinde durmak gerekmektedir (6). Daha sonra da, çalışma ve oturma hakkı üzerindeki etkileri açısından Kuş hakkındaki karar incelenecektir.

2- ALMAN HÜKÜMETİNİN SEVİNCE KARARI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN TAVRI

ATAD'nın Sevince hakkında verdiği karara Alman hükümetinden ilk önce bir tepki gelmemiştir. Siyasal partilerin, yabancılarla ilgili görevlilerin ya da Türk göçmenlere danışmanlık ve hizmet sunan mercilerin hiçbiri bu kararı yorumlamamış ve uygulanması için de bir çaba sarfetmemiştir. Bu konuda yazılan hukuksal makaleler de (Rittstieg, Guttmann, Huber, Franz, Heldmann) (7) yetkili mercilerde ve kurumlarda bir yankı uyandırmamıştır. Ancak ne zaman ki Türk basınında bu konuda bir yazı dizisi yayımlanmış (Gümrükçü,) (8) ve bu dizi daha sonra kısmen Alman Sendikalar Birliği (DGB) ve Metal Sanayii İşçileri Sendikası'nın (IG-Metall) (Gümrükçü) (9) yayınlarında çıkmıştır, Alman İçişleri Bakanlığı eyalet içişleri bakan ve senatörlerine gönderdiği bir yazıyla kendisini tavır almak zorunda hissetmiştir. (Alman İçişleri Bakanlığı, 11 Haziran 1991) (10). Böylece bakanlık dokuz aylık suskunluğundan vazgeçmek durumunda kalmıştır. Ne var ki, bakanlığın bu konuda açıklanamaz biçimde vardığı sonuç, AT üyesi ülkelerde yaşamakta olan Türk işçilerinin **çalışma izni üzerinde hak talep edebilecekleri, fakat buradan oturma izni için de bir hak çıkarılamayacağı ve bu kararın yalnız 14. maddenin 2. fıkrasının öngördüğü yükümlülüklerin geçerliliğiyle sınırlı olduğu** şeklindedir (agy.: 4) (11). Böylelikle Sevince kararına uygulamada işlevsiz kalacağı bir anlam verilmiş olmaktadır. Oysa bizzat Sevince kararında, belirli koşullar altında yasal olarak yapılan çalışmanın oturma hakkını da içerdiği belirtilmektedir (bkz. Sevince Kararı 29. satır).

Ancak İçişleri Bakanlığı'nın bu yanıltıcı tutumu kamuoyunda pek eleştiri almamış, eleştirel sesler de kendisini yeterince duyuramamıştır. (Gümrükçü, 1991) (12).

3- KUŞ KARARINDA KARAR ÖNCESİ GÖRÜŞ İSTEMİ

3.1- ATAD'ın Karar Yetkisi

Açıktır ki, Alman hükümeti bu tutumuyla ATAD'nın, "Ortaklık Anlaşmasıyla oluşturulan ve bu anlaşmanın uygulanmasıyla görevlendirilmiş olan organ tarafından (AT-Türkiye Ortaklık Konseyi, vurgulama yazara aittir) alınan kararların yorumlanmasına ilişkin karar yetkisini" (Röder, 30 Aralık 1991, 1) (13) tartışmalı hale sokmuştur. Alman hükümeti ayrıca, vaktiyle Sevince Kararında olduğu gibi, ATAD'nın bu çok yönlü sorunla ilgili uygulamalarının "bir kez daha gözden geçirilmeye" (agy.: 2) muhtaç olduğunu savunmuştur. Alman hükümetinin yorumuna göre Ortaklık Konseyinin kararları "bir Topluluk organının değil, tersine ortaklık organının eylemleri oldukları için, Adalet Divanı bu kararların yorumu konusunda ancak oybirliğiyle alınmış bir Ortaklık Konseyi kararına dayanılarak Ortaklık Anlaşmasının 25. maddesine göre toplantıya çağırılabilir" (agy.: 2). Kararların yorumu "üye devletlerin yetkisinde" (agy.: 2) bulunmaktadır. Bu nedenle de, ATAD'nın Kuş davasının kendi yetki alanına girdiğinin açıklamaması gerekmekteydi. (bkz. agy.: 2).

Buna karşılık, AET Kuruluş Anlaşmasının 228. ve 238. (14) maddelerine göre aktedilmiş olan anlaşmaların "topluluk organları ve üye devletler için bağlayıcı" olduğu (AET Anlaşması, md. 228) belirtilmektedir. Avrupa Toplulukları Adalet Divanı daha önce de Haegeman davasında [(181/ 73 sayılı dava) (Solingen, 1974, 449)] AET Anlaşmasının 228. ve 238. maddelerinden hareketle, Konsey tarafından bu maddelere dayanarak imzalanan bir anlaşmanın "Topluluk için, 177. maddenin 1. fıkrası b' bendine göre bir topluluk organının eylemi" (15) olduğu sonucuna varmıştır. Bundan ötürü "Anlaşma hükümleri ..... Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren topluluk hukukunun ayrılmaz unsurlarını" oluşturmaktadır ve Adalet Divanı bu hukuk düzeninin çizdiği sınırlar çerçevesinde bu anlaşmanın yorumu hakkında karar almaya yetkili bulunmaktadır". [Satır 4-6. Bu davada AET ile Yunanistan arasında bir ortaklık kurulmasına ilişkin 9 Temmuz 1961 tarihli Atina Anlaşması sözkonusudur. Anlaşma, Topluluk adına Konseyin 25 Eylül 1961 tarih ve 63/106/ AET sayılı kararıyla aktedilmiştir. (ABI, 18 Şubat 1963, s. 293)] (16)

Ne var ki, ATAD Sevince Kararı, Ortaklık Konseyi kararlarına dönüktür. Bu kararlar AET Anlaşmasının 228. maddesinde ifade edilen anlamda birer anlaşma olmadıkları için, Haegeman Kararına göre farklı boyut kazanmıştır. Fakat konseyin kararlarının da Anlaşmayla çok yakından ilişkili olmaları nedeniyle Adalet Divanı bu konuda da aynı sonuca varmış ve konu üzerinde daha fazla durmuştur ve genişçe açıklamalarda bulunmuştur.

Adalet Divanı benzeri bir yargıya, daha önce de Demirel davasında olduğu gibi [12/86 sayılı davadaki 30 Eylül 1987 tarihli hüküm. (Slg. 1987, 3719)] (17) Sevince Kararında da varmıştı. [C-192/89 sayılı dava (Slg. 1990, I-3461)] ATAD, Sevince Kararında, 1/80 sayılı kararın 6. maddesinin yorumunda, "Ortaklık Konseyince, Anlaşmanın uygulanması için alınan kararların, Ortaklık Anlaşmasıyla doğrudan ilişkili olmaları nedeniyle, tıpkı Anlaşmanın kendisi gibi, yürürlüğe girmelerinden itibaren topluluk hukuk sisteminin ayrılmaz unsurları" olduklarına dikkati çekmiştir (satır 9).

Ancak Alman hükümeti reddedici tutumunu "Türkiye-Federal Almanya Cumhuriyeti Bakanlararası Çalışma Grubu" toplantısının 7. oturumunda da sürdürmüştür. Bu oturumda, Alman Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanlığının "Yabancı İşçiler" alt bölümü başkanı Helmut Heden, ATAD'nın, Ortaklık Konseyinin 1/80 sayılı kararının (ARB) (18) doğrudan uygulanması gereken bir topluluk eylemi olduğu şeklindeki görüşüne karşı çıkmış ve "Divanın ortaklık sorunlarının yorumu üzerindeki yetkisini" kabul etmemiştir (24-27 Mart 1992 tarihleri arasında İstanbul'da toplanan, Türk İşçileri ve Ailelerinin Entegrasyonu ve İstihdamı" uluslararası çalışma grubunun tutanağı) (19).

Buna karşılık Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı ise, ATAD'nın Sevince Kararında bu sorunu açıkça kabul ettiğini savunmuş ve "AET-Türkiye Ortaklık Konseyi kararlarının, AET Anlaşmasının 177. maddesine göre divan için yorum konusu olabilecekleri" sonucuna varmıştır. (Emmes, 3 Ocak 1992 : 2) (20). Alman Dışişleri Bakanlığı'nın hükümetin tutumunu, "entegrasyon politikası ile ilgili nedenlerin yanısıra, AT hukukuyla ilgili nedenlerle onaylamamasından sonra (agy. 1), hükümete de bu tutumundan uzaklaşmasını öğütlemiştir: "Federal Almanya Dışişleri Bakanlığına göre bu konuda yeni bakış açıları ortaya konulmadığı ve daha önce (Sevince davası kastediliyor-Yazar) Federal hükümetin değerlendirmesinde öne sürülen görüş ATAD tarafından dikkate alınmadığı için, aynı gerekçenin yeniden "ısıtılıp" öne sürülmesi başarı şansını azaltmakla kalmayacak, daha da önemlisi karşı koz olarak değerlendirilebilecektir" (agy.: 2) (21).

AT Komisyonunun ATAD'na ilişkin değerlendirmesinde ise, ATAD'nın, "Anlaşma ile oluşturulan ve anlaşmanın uygulanmasıyla görevlendirilen organca alınan kararların yorumu hakkında karar vermeye yetkili" olduğu belirtilmiştir (AT Komisyonu Hukuk Hizmetleri Bölümü, 13 Aralık 1991 : 5) (22).

ATAD raportörü daha doğru deyimle Kanun sözcüsü Marco Darmon, raporunda Alman hükümetinin reddedici tutumu üzerinde durmuş, çeşitli görüşleri ayrıntılı olarak inceledikten sonra üye ülkelerin bu en yüksek mahkemesine Alman hükümetinin talebinin reddedilmesini tavsiye etmiştir. Çünkü, "bu gerekçe daha önce Sevince Davasında da reddedilmiştir (Darmon 6f) (23); öyle ki, bu reddedilme gerekçesi şimdi de inandırıcılık gücünden hiçbir şey kaybetmemiştir" (agy.: 7).

ATAD, Kuş Kararında Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı ve AT Komisyonunun çizgisini izlemiştir. Divan yorum kararında şu saptamada bulunmuştur: "Bu davada yapılan açıklamalardan, mahkemeyi Sevince Davası kararında ifade edilen saptamalardan uzaklaştıracak yeni bir görüş ortaya çıkmamıştır".

3.2- Türk İşçilerinin AT Üyesi Ülke İşçileriyle Benzer Statüde Değerlendirilmesi

23 Aralık 1963 (24) tarihli Ortaklık Anlaşmasında AT ve Türkiye kendilerini "işçilerin serbest dolaşımını kademeli olarak sağlamak için AET Kuruluş Anlaşmasının 48., 49. ve 50. maddelerinden esinlenmekle" yükümlü kılmışlardır. AET Anlaşmasının bu maddeleri, bir yandan bir üye devlet işçilerinin diğer üye devletlere giriş haklarını düzenlerken, diğer yandan da onların çalıştıkları ülkenin işçileriyle eşit muamele görmelerini (AET Anlaşması md. 48/2) hükme bağlamaktadır. Bu hakların daha ayrıntılı olarak düzenlenmesi amacıyla AT Bakanlar Konseyi tarafından 15 Ekim 1968 tarihin-

de işçilerin Topluluk içinde serbest dolaşımına ilişkin bir kararname çıkartılmıştır (AET-Verordnung 1612/68).

Bu konu, Türk vatandaşlarının da bu hukuki çerçeve içine alınması için, belirli zaman dilimlerine bağlamak amacıyla 1970 tarihli bir Katma Protokol'le bir kez daha ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Katma Protokol'ün (KP) 36. maddesinde bu hakların 1976 ve 1986 yılları arasında kademeli biçimde hayata geçirilmesi hükme bağlanmıştır. Ortaklık Anlaşmasının hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan Ortaklık Konseyi 1976 yılındaki toplantısında Türk işçilerinin serbest dolaşımının 1976 ve 1986 yılları arasında üç dönemde gerçekleştirileceğini karara bağlamıştır.

3.3- AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin Kuruluşu ve Çalışma Biçimi

Ortaklık ilişkilerinin pürüzsüz biçimde gelişmesini sağlamak üzere oluşturulan Ortaklı Konseyinin kuruluş gerekçesi şöyle ifade edilmektedir: "Ortaklık rejiminin uygulanmasının ve gittikçe gelişmesini sağlamak için akit taraflar, Anlaşma ile verilen görevlerin sınırları içinde eylemde bulunan bir Ortaklık Konseyinde toplanırlar" (Ortaklık Anlaşması, md. 6). Konsey, hukuksal ve temel politikalarla ilgili kararlar alanında çalışmalarını yürütmektedir. Toplantılarına AT üyesi devletlerin temsilcilerinin yanısıra, AT Bakanlar Konseyi ve AT Komisyonunun üyeleri katılmaktadır. Türkiye görüşmelere hükümet temsilcileri düzeyinde katılmaktadır. Ortaklık Konseyi "görevlerinde yardımcı olacak her komiteyi kurabilir" (md. 24/3). Bu komitelere "Anlaşmanın iyi yürütülmesi için gerekli işbirliği sürekliliğini sağlama" görevi verilmiştir (md. 24/3).

Ortaklık Anlaşmasının 22. maddesine göre Konsey, "Anlaşma ile belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için karar alma yetkisine" sahiptir. Fakat yetkileri ayrıntılı olarak sıralanmadığı için şimdiye kadarki faaliyetlerinden hareketle bu yetkileri aşağıdaki şekilde toplamak mümkündür.

I- AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin Karar Gücü

AT-Türkiye Ortaklık Konseyine diğer haklar yanında, iki tarafı da bağlayan kararlar alma hakkı tanımıştır (md. 22). Bu sırada iki taraftan herbiri "kararların uygulanması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür" (md. 22/1). Yine Ortaklık Konseyine, "Anlaşmanın hedeflerini gözönünde tutarak ortaklık rejimi sonuçlarını belli aralıklarla inceleme" görevi verilmiştir (md. 22/2). Ortaklık ilişkilerinin geliştirilmesi için, Konsey tarafından ortaklığın çeşitli dönemlerinde yeni kararlar alınmaktadır. Bir program karakterine sahip hükümler, AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin oybirliğiyle alacakları kararlarla Anlaşmaya eklenmektedir. Anlaşmada hükümler açısından doğabilecek boşluklar ise tavsiye kararlarıyla doldurulmaktadır. Konsey ayrıca, yararlı tavsiyelerde de bulunabilmektedir.

Geçiş döneminin başlamasıyla birlikte (1970'den itibaren) Ortaklık Konseyine, "Ortaklık rejiminin uygulanması sırasında Anlaşma hedeflerinden birine ulaşmak için akit tarafların bir ortak davranışın gerekli görüldüğü durumlarda uygun kararları alma" (md. 22) görevi verilmektedir. Böylelikle Konseye karar alma gücünü genişletme ve tamamlama olanağı tanınmış olmaktadır. Başka bir deyişle, Konsey bu yolla ulusal parlamentoların uzun süre alan yasa çıkarma prosedürlerini beklemeksizin yetki açığını kapatma olanağı elde etmektedir.

II- AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin Uygulama Gücü

AT-Türkiye Ortaklık Konseyi, "ortaklık ilişkilerinin sürekli olarak gelişimini gözetmekle" görevlendirilmiştir. Konsey bu konuda "kararlar almaya" (md. 22) ve tavsiyelerde bulunmaya yetkilidir. Çalışmaların yürütürken gerekli olan bilgileri talep etme yetkisi bulunmaktadır. Öte yandan Anlaşma tarafları da birbirlerini karşılıklı olarak bilgilendirmekle yükümlüdürler.

III- AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin Hakemlik İşlevi

Ortaklık Konseyi, Anlaşmanın uygulanması ve yorumlanmasıyla ilgili anlaşmazlıkları giderme yönünde çalışma yapabilmektedir. Anlaşmazlıkları "karar yolu" ile çözme (md. 25/2) yetkisine sahiptir. Konsey ayrıca, anlaşmazlıkları çözülmesi için ATAD'ıa götürebilmektedir (bkz. md. 25/2). Ayrıca taraflardan herbiri de "kararın ya da hakem kararının yerine getirilmesi için gerekli önlemleri almakla" yükümlüdür (md. 25/3).

(Devamı Gelecek Sayıda)

4

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

A- Termal Konfor Koşulları:

İnsanın tüm yaşam faaliyetleri, solunum, sindirim, kas hareketleri hatta düşünmesi bir takım karmaşık kimyasal işlemler sonucu oluşur. Bu işlemler de en düzenli ve etkin biçimde 36.5-37 C vücut sıcaklığında oluşmaktadır. Bu sıcaklık bölgesinin dışına çıkıldığında artık vücut normal işlevlerini lâyıkı ile yapamaz ve insan kendisini çok rahatsız hisseder. İnsan, vücudunun sıcaklığını düzenleyen çok duyarlı bir mekanizmaya sahiptir. Ancak çevrenin sıcaklık, nem ve hava hareketi gibi termal koşullarının normal sınırların dışına çıkması durumunda düzenleme mekanizması zorlanabilir ve bazan çalışamaz duruma gelebilir. Örneğin, cam, seramik, metal endüstrisi gibi yüksek sıcaklık gerektiren ve üreten işlerde gerekli önlemler alınmazsa dikkatin dağılması, yorgunluk hissi ve sıcak çarpmasına kadar uzanan belirtiler görülebilir.

Bu konuda önlemler alınabilmesi, ortam koşullarının düzeltilebilmesi ve kişisel korunma yöntemlerinin seçilebilmesi amacı ile ölçme ve değerlendirmeler yapılır. Bu amaçla termometre, anemometre psikrometre vb. gibi araçlarla yapılan ölçmeler sonucu elde edilen veriler özel formül, diyagram ve yöntemlerle değerlendirilerek korunma ve iyileştirme önlemleri saptanır.

Bu konuda temel yöntem olarak, işyerinin planlanması aşamasında, yapılacak işin koşullarına bağlı olarak termal konfor önlemleri de (havalandırma, ısıtma, soğutma) plânlamalı ve inşaat-montaj aşamasında gerçekleştirilmelidir. Ancak genellikle bu yöntem üzerinde fazla durulmadığından önlemleri sonradan almak gerekmektedir. Bazı işkollarında da sonradan alınan önlemler üretimin bozulmasına neden olabilir. Örneğin pamuklu tekstil endüstrisinde nemi ve sıcaklığı azaltmak olanaksızdır. Bu gibi durumlarda hava hareketini artırarak çalışanların rahatsızlığı azaltılabilir ancak bilimsel yöntemlerle ölçümler yapıldıktan sonra ne kadar bir hava hareketi gerektiği saptanmalıdır. Çok yüksek sıcaklıktaki fırınların, erimiş metal vb. işlerin çevresindeki kişilerin korunması sadece hava hareketi sağlanması ile giderilemez, bu durumlarda ısı kaynağı ile işçi arasına sıcaklık geçirmeyen perdeler konulabilir veya ısı geçirmeyen, yansıtan koruyucu giysiler kullanılır.

B- Aydınlatma:

Göz değişik ışık koşullarına uyum bakımından geniş bir yeteneğe sahiptir. Yetersiz veya uygun olmayan aydınlanma, iş verimini büyük ölçüde etkilemekte, yorgunluğa neden olmakta ve özellikle iş kazası olasılığını artırmaktadır. Yapılan işe en uygun aydınlatma yöntem ve düzeyleri, araştırmalar ile saptanmıştır. Aşağıdaki tabloda bazı iş türleri için uygun olan aydınlatma düzeyleri "LÜKS" birimi cinsinden verilmiştir.

Koridor, merdiven	50	Lüks
Okuyup yazma	250 - 350	Lüks
Kaba montaj	200 - 350	Lüks
Orta montaj	500 - 1000	Lüks
Çok ince montaj	2000 - 5000	Lüks

İşyerlerinde aydınlatma sorununun çözümü, işyerinin, atölyenin veya fabrikanın kurulmasından önce tasarım aşamasında ele alınmalı ve sonra sürekli bakım ve denetim ile yeteri düzeyde tutulması sağlanmalıdır.

C- Gürültü:

Üzerinde önemle durmamız gereken gürültü, sadece işyerlerinin değil, fakat, günümüz yaşamında insanların büyük bir bölümünün sorunudur ve sorunun olumsuz etkileri giderek büyümektedir. İnsanın ruhsal ve fizik yapısını olumsuz yönde etkileyen gürültüyü tanımlayabilmek için sesin fiziksel nitelikleri ve işitme konusuna kısaca değinmekte yarar vardır.

Gürültüyü, kısaca "istenmeyen ses" olarak tarif ediyoruz. Ses titreşim (dalga) olayıdır. Hava yolu ile kulağa ulaşan -belirli frekanslardaki- titreşim enerjisi ses duygusu ve yorumunu oluşturur. Şiddet (veya basınç), frekans ve süre gürültüyü karakterize eden, kişinin fizyolojik işlevleri ve işitmesini etkileyen önemli faktörlerdir. Örneğin işitme organında yüksek frekanslı (tiz) sesler alçak frekanslı (pes) seslerden daha çok olumsuz etkiye sahiptirler. Olumsuz etkiler, uzayan etkilenme süresine bağlı olarak artar.

Gürültü şiddetinin birimi "Desibel"dir.

Birim zaman içerisinde ses basıncı değişimi sayısı veya birim zamandaki titreşim sayısı "frekans" olarak adlandırılır ve "Hertz" (c/sec) birimi ile verilir. Genç ve normal bir insanın kulağı 16 - 20000 Hz aralığındaki frekansları içeren sesleri algılayabilir. Kulağın orta ve yüksek frekanslardaki sesleri algılama yeteneği çoğu kez ilerleyen yaş ile orantılı olarak azalır.

Gürültünün, üzerinde durulması gereken en önemli etkisi kişide oluşturduğu işitme kaybıdır. Bu kayıp geçici veya sürekli olabilir. Geçici işitme kaybı, kısa bir süre etkisinde kalınan gürültülü ortamdan uzaklaştıktan bir süre sonra (genellikle bir-iki saat) ortadan kalkar. Ancak aynı gürültü ile uzun süreler (aylar ve yıllarca) etkilenme sonucu oluşan işitme kaybı tümü ile geriye dönmez ve arta kalan kayıp, sürekli işitme kaybının bir ön belirtisidir.

Sürekli işitme kaybı, belirli bir gürültü düzeyi, etki süresi ve frekansa bağlı olarak kişiden kişiye değişebilir. Ancak genel olarak ortalama 10 yıl etkilenmeden sonra ortaya çıkmaya başlar. İşitme kaybı, başlangıçta 4000 - 6000 hz bölgesinde oluşur. Etkilenmenin süregelmesi bu frekans bölgesini giderek genişletir. Bu başlangıç döneminde kişi, oluşan işitme kaybının farkında olamaz. Çünkü konuşmaları duyar. Ancak süregelen etkilenme, yaşlanmanın da katkısı ile

konuşma frekansları bölgesine indikçe kişi, işitme kaybını farketmeye başlar. Gürültünün neden olduğu sürekli işitme kaybı iki taraflıdır ve tedavisi yoktur.

Yapılan araştırmalar sonucunda İnsan Organizmasının, işitme sağlığı açısından etkilenmesi için ortamdaki gürültü düzeyine bağlı olarak izin verilebilen maksimum çalışma süreleri saptanmıştır.

Türkiye'de işyerlerinde, ortamdaki gürültü düzeyine bağlı güvenlikli çalışma süreleri 11 Aralık 1986 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan aşağıdaki biçimde hükme bağlanmıştır.

Gürültüye Maruz kalınan Süre (Saat/Gün)	Max. Gürültü seviyesi (dBA)
7,5	80
4	90
2	95
1	100
0,5	105
0,25	110
1/8	115

Gürültü düzeyinin ölçülmesi ve analizi için ses düzeyi ölçü aletleri, frekans analizörleri ve kişisel veya ortam gürültü dozimetreleri kullanılır. Elde edilen değerlere göre önlemler saptanır. Bu konuda düşünülecek ilk önlem, gürültünün kaynağında yokedilmesi veya azaltılmasıdır. Bu amaçla kaynağın perdelenmesi, sistemin yenilenmesi veya yöntemin değiştirilmesi, sürekli bakım ve ses emici yüzeyler kullanılarak ikincil yansıma kaynaklarının ortadan kaldırılması gibi önlemler uygulanabilir. Ancak bir çok iş türünde örneğin mekikli dokuma tezgahlarının kullanıldığı tekstil endüstrisinde bu olanaksızdır. Bu nedenle gürültü, alıcıda yani kulakta engellenir. Bu amaçla çeşitli türlerde kulak tıkaçları ve tüm kulak kepçesini örten kulak koruyucuları kullanılır.

Kulak koruyucularında, özellikle kulak tıkaçlarında, diğer kişisel koruyucularda olduğu gibi kullanma problemleri ortaya çıkmakta, işçiler ağrı, uğultu, başdönmesi gibi şikayetlerle tıkaçları takmak istememektedirler. Bir başka itiraz da tıkaçlarla kapatılmış kulakların gerekli sesleri de işitemeyeceği dolayısı ile iş kazası olabileceği sorusundan kaynaklanmaktadır. Ağrı gibi rahatsızlıklar olabilir ve bu şikayetler basit bir eğitim - alıştırma programı ile giderilebilir.

Şöyle ki;

Programın 1. günü tıkaç sabah veya vardiyanın ilk yarısında sadece 30 dakika süre ile takılır. İkinci yarıda bu süre 1 saate çıkarılır. 2. gün sabah ve öğleden sonra 1'er saat, 3. gün sabah ve öğleden sonra 2'şer saat, 4. gün 3'er saat ve 5. gün tüm vardiya süresince takılır. Bu alıştırma programından sonra şikayetlerin kalmadığı görülecektir.

Tüm bunların yanısıra gürültülü işlerde çalışanlara işe girişlerinde ve bundan sonra düzenli aralıklarla (örneğin 6 ayda veya yılda bir) odiometrik kontrolları içeren kulak muayenelerinin yapılması gereklidir.

İŞYERLERİNDE SAĞLIK HİZMETLERİ

TANIMLAMA

İşyerlerinde uygulanan koruyucu hekimlik, İŞ HEKİMLİĞİ adını alır. Amacı, İŞÇİ SAĞLIĞININ gereklerini yerine getirmektir. İşçi sağlığı, her meslekte çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hallerini en yüksek düzeye getirmek ve bu düzeyi sürdürmek, sağlıklarına gelebilecek zararları önlemek, işçiyi fizyolojik ve psikolojik yeteneklerine uygun işlere yerleştirmek ve böylece işi insana ve insanı işine adapte etmeyi amaçlayan bir tıp dalıdır.

Şu halde, AMAÇ:

a) Çalışanlara en yüksek sağlık kapasitesi sağlamak,

b) Çalışma koşullarının olumsuz etkilerinden onları korumak,

c) İş ve işçi arasında mümkün olan en iyi uyumu sağlamak.

İŞ HEKİMİNİN GÖREVLERİ

A- TIBBİ GÖREVLER

a) İşçilerin işe giriş muayenelerinin yerine getirilmesi (Bu muayenenin amacı, işçinin fiziksel ve ruhsal yeteneklerine uygun işlere verilmesidir. Bu amaca varabilmek için, muayeneyi yapan hekimin işçinin çalışması söz konusu olan işin özelliklerini bilmesi gerekir. (Tıbbi bakımdan iş analizleri)

b) Aralıklı kontrol (periyodik muayeneler) muayenelerinin yapılması, (İşyerlerindeki belirli etkenlerin ve koşulların işçiler üzerine yapabileceği olumsuz etkileri ortaya çıkarır, erken teşhis ve tedaviyi amaçlar.)

c) Meslek hastalığı dışında ve üç haftadan uzun, işten uzaklaşmalarda, bütün meslek hastalıkları ve iş kazalarından sonra işe tekrar başlarken. (Geçirilen hastalığın sonunda işçinin fiziksel ve ruhsal durumunu saptayarak yapacağı işe uyum durumunu belirlemek amacı ile).

d) Aşıların düzenli olarak yapılması.

e) Özelliği olan işçilere, bu arada, ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlara, gebe ve emzikli kadınlara, 18 yaşından aşağı gençlere, iki yaşından küçük çocuğu olan annelere, malül ve arızalılara, alkoliklere, birden fazla iş kazası geçirmiş işçilere özel bir ilgi ve ihtimam sağlanması.

f) Kaza halleri için işyerinde ilk yardım organizasyonu ve acil tedavinin sağlanması.

g) Kadın işçilerin çalıştırıldığı işyerlerinde ilgili Tüzük gereği oluşturulan Kreş ve Çocuk Bakımı Yerlerinde barındırılan çocukların sağlık kontrollarının yapılması ve genellikle bu yerlerin sağlık şartlarına uygunluğunun denetlenmesi.

B- İŞYERİ HEKİMİNİN TEKNİK GÖREVLERİ

a) Çalışma ortamının özelliklerini saptamak ve sağlığa zararlı olanlarını izlemek,

b) İş kazaları ve meslek hastalıklarının nedenlerini bilmek ve tekrarını önlemek.

c) İş analizleri yaparak iş ve işçi arasında karşılıklı uyumu sağlamak.

d) İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarına katılmak.

C- SAĞLIK EĞİTİMİ

İşçilerin kişisel hijyen, işçi sağlığı, beslenme ve kişisel koruyucular konuları gibi önemli sağlık konularında eğitilmeleri.

D- BESLENME

Yapılan işin gerektirdiği enerji gereksinmesini sağlayacak beslenmenin saptanması ve sağlanması.

E- İDARİ İŞLER

Dosya ve arşiv tutma. İstatistikleri hazırlama. Gerekli raporları yazma.

F- ARAŞTIRMA

İşyeri koşullarının işçiler üzerine yapabileceği çeşitli etkilerin neler olabileceği konusunda bilimsel araştırmalar.

ÇEVRENİN KORUNMASINDA SENDİKALARIN ROLÜ

YAZAN
Sinan VARGI
TÜRK-İŞ Uzmanı

- ***Bir bakıma kendi kendine yardım hareketi olan sendikal hareket çevrenin korunması konusunda önemli roller üstlenmektedir. Sendikalar başta baskı grubu oluşturmak, çevre eğitimi vermek ve toplu sözleşmeler yolu ile çevrenin korunması konusunda etkili bir kuruluş olarak faaliyet göstermektedirler.***

- ***Toplu Sözleşme Mevzuatımıza göre, "çevre dostu bir yönetim, çevre dostu hammadde ve üretim, çevrenin kirletilmemesi" gibi sözleşme maddelerinin Toplu İş Sözleşmelerinde yer almasının hukuken hiç bir engeli bulunmamaktadır.***

GİRİŞ

Endüstriyel Çevre Kirliliğinin İşçi Toplumu üzerindeki ne gibi olumsuz etkileri olduğunu, dergimizin geçen sayısında incelemiş, ve çevre kirliliğinin başta göğüs hastalıkları olmak üzere kansere de yol açabildiğini kirliliğin en yoğun olduğu İzmit Körfezinde 400 işçi üzerinde yapılan bir epidemiyolojik araştırma sonuçlarına dayanarak belirlemiştik. Herhangi bir fabrikada çalışan işçinin, bu fabrikanın kirletici unsurlarının hem o fabrikada çalışan bir işçi olarak hem de fabrikanın bulunduğu çevrede yaşayan bir vatandaş olarak çifte etkisi altında kaldığını vurgulamıştık.

Bu yazımızda sizlere, sendikaların çevrenin korunması konusunda yapabilecekleri faaliyetleri üç ayrı başlık altında inceleyerek sunuyoruz.

1) Baskı Grubu Oluşturmak,

Çevrenin Korunması çok farklı toplum kesimlerinin menfaatlerinin hem birleştiği hem de çatıştığı bir alandır. Yeşil alan için aynlan alanlar, bir bakıma konut yapılacak alanı daraltabilmekte ve toplumun farklı kesimleri tarafından kendi menfaatleri gereğince farklı yorumlanabilmektedir. Bir kentte yapılacak bir fabrika istihdama yol açacağı için olumlu karşılanmakta, bazen de çevre kirliliğine de yol açacağı için yine farklı menfaatlerin çatışması haline gelmektedir. Bu açıdan olaya bakıldığında konu ile ilgili mevzuatın düzenlenmesi ve uygulaması durumunda en fazla baskı grubunu oluşturan menfaat grubu bu konuda etkili olabilmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu menfaat grubunu çevreci kuruluşlar ve halk oluştururken, geri kalmış ve gelşimekte olan ülkeler de çevre mevzuatının tam olarak uygulanmasından zarar görebilecek olan çevreler etkili olabilmektedir. Genellikle Çok Uluslu Şirketlere ait olan ve çevreyi kirlettiği için gelişmiş batı ülkelerinde halk tarafından protesto edilen birçok fabrikanın, yabancı yatırım adı altında gelişmekte olan ülkelere kaydırılması çevre unsurunun doğal bir sonucudur. Bu durumda ortaya çıkan çifte standart konusu ancak çevrenin korunması konusunda faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından tartışılmakta, diğer baskı grupları menfaatlerine en az zarar veren mevzuatın uygulanması konusunda ilgili karar mekanizlarını etkileme yoluna gitmekte ve bazen yanlış bilgilendirme yolu ile etkili olabilmektedirler.

Ülkemizde de örneklerini birçok kez yaşadığımız bazı durumlarda bile yatırım yerinin seçimindeki en az maliyet unsuru nedeniyle birçok kez çevre konusu ihmal edilebilmekte ve hazırlanan mevzuatlar göz ardı edilebilmektedir.

İşte tüm bu sorunların aşılması konusunda sendikalara büyük sorumluluklar düşmektedir. Mahalli seviyedeki sendikal örgütler, yine gönüllü çevreci hareketlere destek sağlayarak çevrenin kirlenmesi sonucunu doğuracak bir takım kararların alınması aşamasında bu kararların alınmamasını, değiştirilmesini ve çevreyi koruyucu bir şekilde alınması sağlanması konusunda bir baskı grubu niteliğinde bu alana katkı sağlayabilirler. Çevre ile ilgili tüm faaliyetler, işçinin ekonomik ve sosyal durumu ile ilgili faaliyet olarak sayıldığı için hukuken sendikaların çevrenin korunması konusunda faaliyette bulunmalarını engelleyen hiçbir hüküm bulunmamaktadır.

Sendikalar işyeri ve işletme düzeyinde yönetime katılma mücadelelerine çevrenin kirlenmesi konusunu da katmak durumundadırlar. İşyeri Çevre Komitelerinin kurulması özellikle üretim ve yeniden yapılanma sırasında işverenin bu alandaki kararlarına ve işçiler örgütlü oldukları güçlerinin çevre dostu bir üretim sürecinin geliştirilmesi alanını da kullanabileceklerdir.

Çevrenin Korunması konusunda sendikalar toplu sözleşme imkanından faydalanabilirler Toplu İş Sözleşmelerine hem işyeri çevresinin hem de yaşama çevresinin korunması alanında etkili olabilecek hükümlerin konulması konusunda mücadele etmek durumundadırlar.

Sendikaların bu faaliyetlerinin koordinasyonunda konfederasyonlar da çevrenin korunması konusundaki mevzuatların en gerçekçi ve uygulanabilir şekilde hazırlanması konusunda yine etkili birer baskı grubu olabilirler. Mevzuatların hazırlanması konusunda konfederasyonlar etkili bir taraf olmak durumundadırlar. Bu mevzuatların hazırlanması aşamasında sen-

dikalar, karar mekanizmalarına bilgi aktararak katkı sağlayabilirler. Yalnızca Çevre Mevzuatı ile etkili bir koruma sağlanamayacağı görüşünden hareketle, gümrük, sanayi, yatırım, maden ve dış satım ve dış alım konularındaki mevzuatların geliştirilmesi konusunda da sendika ve konfederasyonlar etkili birer baskı grubu rolü üstlenebilirler. Kamuoyunun uyarılmasında ve bilinçlendirilmesinde katkı sağlayabilirler. Bu amaçla eğitim seminerleri açık oturumlar, bildiri ve broşürler hazırlamak gibi birçok demokratik yol kullanılabilir. Sendikalar bu amaçla diğer demokratik kitle örgütleri ile işbirliğine giderek katkı sağlayabilirler ve etkili bir baskı grubu haline gelebilirler (Çevre konusunda sendikaların diğer kuruluşlarla işbirliği yapmasına hiçbir kanuni engel bulunmamaktadır. Sendikalar Kanunu'nun 37. maddesi bu alandaki işbirliğine mani değildir. Bu işbirliği ve ilişki siyasi partiler dışında bütün diğer kuruluşlar ile sürdürülebilir. Madde 37/2).

2) Çevre Eğitimi ve Sendikalar

Çevrenin korunması konusunda eğitimin büyük önemi bulunmaktadır. Günümüz dünyasında insanlar eriştikleri kültür seviyesi ile orantılı olmak koşulu ile çevre konusunu makro boyutları ile ele almak istememektedirler. Ancak yaşanan büyük bir çevresel felaket sonucunda insanlar duyarlı hale gelebilmektedirler. Eğitim ile işçilere çevrenin korunması faaliyetlerine etken olarak katılma, çevreye ilgi gösterme ve hassasiyet kazandırma yoluna gidilebilir. İşte sendikaların kendi eğitim faaliyetleri içinde veya ayrı olarak çevre eğitimleri düzenlemeleri gereği burada ortaya çıkmaktadır. Çünkü sendikalar işçinin ekonomik ve sosyal refahı için faaliyet gösteren demokratik kuruluşlar olarak, işçinin sağlığını etkileyen konularda yine birlikten güç doğar ilkesi ile hareket ederek çevrenin korunması konusunda da çalışmalar yapmalıdırlar. Bu eğitimlerde çevre kirliliğinin işçi ve onun ailesi yakınları üzerindeki olumsuz etkileri ortaya koyulabilmeli ve alınacak önlemler görüşülmelidir.

3) Toplumda Çevre Bilincinin Geliştirilmesi

Sendikalar bir yandan kendi üyelerine çevre bilincini aşılarken, bir yandan da çevreye duyarlı bir vatandaş kitlesinin yetiştirilmesi için faaliyetlerini sürdürebilirler. Sendikaların ve Konfederasyonların kamuoyuna yönelik bu faaliyetleri çevre sorunları karşısında bir baskı grubu oluşturmak işlevini de hızlandırmaktadır. Bu alanda yapılacak toplantılar, bildiriler ve basın bültenleri ile güncel çevresel konular ve muhtemel tehlikeleri konusunda kamuoyu bilgilendirilebilinir.

SONUÇ

Çevrenin Korunması konusu toplumda çeşitli menfaat gruplarını karşı karşıya getiren bir konu durumundadır. Bu konu bazen yatırım, istihdam, aşırı kar hırsı, gibi bazı daha önemli sayılabilecek kavramların da işin içine girmesi durumunda göz ardı edilebilmektedir. Ancak sonuçta yaratılan istihdam ve elde edilen kar ne kadar büyük olusa olsun çevreye duyarlı olmayan bu tür girişimler sonuçta başta çalışan kesim olmak üzere tüm insanlığın geleceği ile ilgili bir çevresel felaketin hazırlanmasına yol açmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında çevre bu tercih sıralamasında daima birinci sırada tutulması gereken bir kavramdır. Bu nedenle başta sendikalar olmak üzere diğer demokratik kitle örgütlerinin çevrenin korunması konusunda daha duyarlı hale gelmeleri gerekmektedir.

Çevrenin Korunması konusunda sendikaların yapabilecekleri çalışmalar kuşkusuz bunlardan ibaret değildir. Ancak bir baskı grubu oluşturmak, işçilerin çevrenin korunması için eğitimi ve kamuoyunun duyarlı hale getirilmesinin de ötesinde sendikalar toplu sözleşmeler yolu ile de çevrenin korunmasında etkili çalışmalar yapabilirler. Gelecek sayıda sendikaların çevrenin korunması konusunda toplu iş sözleşmeleri yolu ile ne şekilde bu konuya katkıda bulunabileceklerini inceleyeceğiz.

Yararlanılan Kaynaklar

1) Çevrenin Korunmasında Sendikaların Rolü, Arıcı Kadir, Egemen Ege, Vargı Sinan. Ortak Yayın.

2) Environment and Development. The Trade Union Agenda ICFTU, 15. Genel Kuruluna sunulan rapor. Venezuella 1992.

Gelecek Sayı: Toplu İş Sözleşmeleri ile Çevrenin Korunması

Maket arıtma tesisi kurup göz boyuyorlar!

Şelale KADAK

Bu haberin özeti

Pahalı bir yatırım olan arıtma tesisi kurmak istemeyen bazı sanayi kuruluşları, maket tesisler kurarak yetkililerin gözünü boyamaya çalışıyorlar. Tabiki bu arada çevreyi de kirletmeye devam ediyorlar.

Arıtma sistemi maliyetinin yüksekliğini bahane eden işletmeler, denetçileri aldatmak amacıyla maket arıtma tesisleri kurarak, çevreyi kirletmeye devam ediyorlar.

Filtre-pres ve filtrasyon ekipmanları üreten Argon Tesisat Sanayi'nin sahibi Hüsnü Akkaya şimdiye kadar sadece 60 işletmeye arıtma sistemi götürdüklerini belirterek, "Henüz işletmeler arıtma tesisinin gerekliliğinin bilincinde değil" diyor.

ren atıkları arındırabilen arıtma tesisi olduğunu ortaya çıkardı.

Bir yetkili, "Neden her işletme bu tesisi kurmuyor" sorumuza şu ilginç yanıtı verdi:

Mevcut Çevre Korumu Yasalarının öngördüğü Arıtma Tesislerinin maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle bazı işletme sahipleri "yetkilileri" (aldatmak?) amacıyla maket şeklinde arıtma tesisleri kurabiliyorlar. Bir gazeteden kesilen yukarıdaki kupür, Çevrenin Korunması konusunda menfaatlerin nasıl ön planda tutulduğunun göstergesidir.

CEP TELEFONLARI BÜYÜTEC ALTINDA

Türkiye'de satışına başlanan cep telefonları beyin tümörlerine yol açıyor mu?

- *Cep telefonları antenlerinden yayılan elektromanyetik radyasyonun insanlarda beyin tümörlerine yol açtığı konusunda tüm dünyada ciddi endişeler bulunuyor.*
- *Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü'nün aylık yayın organı olan Tüketici Interpolü adlı bültende yer alan ECONET Israil News adlı bültenden aktarılan haberde cep telefonlarını kullanan iki yönetici ile bir kadının arka arkaya beyin tümörlerinden öldüğü belirtiliyor. Kadının eşi Amerika'nın Florida eyaletinde konuyu dava konusu yaparak eşinin cep telefonlarının antenlerinden yayılan elektromanyetik radyasyon yüzünden öldüğünü iddia etti.*

Cep telefonları tehlikeli mi? Bu araçlar beyin tümörlerine yol açıyor mu? Bunun gibi sorular Amerika Birleşik Devletlerinde bu telefonları kullanan üç üst düzey yöneticinin arka arkaya beyin tümörlerinden ölmesi üzerine sık sık sorulmaya başlandı.

Telefonların kulağa tutularak konuşulması esnasında antenden yayılan elektromanyetik radyasyonun beyin tümörlerine yol açtığı kuşkusu Amerika'nın Florida eyaletinde dava konusu oldu.

Konuyu bilimsel olarak inceleyen İsrail'in Hebrew Üniversitesi Çalışma Sağlığı Bölümü Başkanı Dr. Milton Gordon tarafından yapılan açıklamada **"üzerinde kendi anteni bulunan cep telefonlarının henüz tehlikeli olduğu konusunda bir sonuç alınamadığı ancak bundan da tamamen tehlikesiz olduğu sonucunun çıkartılamayacağına"** değiniliyor.

Aynı uzman tüketicilere şu önerilerde bulunuyor:

1) Eğer mümkünse normal telefonlardan konuşma yapın

2) Hareket halindeyseniz alıcı ve anteni ayrı olan araç telefonlarını kullanın.

3) Eğer mümkünse cep telefonlarının antenlerini aracınızın üstüne koyun.

Tüketici Interpolü adlı derginin haberinde evlerde kullanılan, antenli telefonların ya da araç telefonlarının böyle bir tehlikeye yol açmadığı, ancak anteni üzerinde olan cep telefonlarının antenlerinden yayılan elektromanyetik radyasyonun bu telefonların kulağa yakın tutulduğu durumda beyni etkileyebileceği öne sürülüyor. Amerika Birleşik Devletlerinde bugüne kadar 10 milyon adet satılan ve çalışan insanlara büyük rahatlık sağlayan ve haberleşme teknolojisinde yeni ufuklar açan cep telefonlarının sağlık riskleri henüz tam olarak açıklanmamış durumda.

Washington Üniversitesi araştırmacılarından Dr. Bill Gray ise yaptığı açıklamada kısa adı EMR olan Elektromanyetik Radyasyonun elektrikli battaniyelerde de görüldüğünü. EMR'nin erkeklerde kısırlık, kadında erken doğuma neden olduğu konusunda veriler olduğu açıkladı. Dr. Gray EMR'ye tabi tutulan farelerde kanser vakalarının arttığını açıkladı.

ETUC TÜKETİCİ BİRİMİ ÇALIŞMALARINI HIZLANDIRDI

"Euro C"

Avrupa Topluluğundan gıda katkı maddeleri ile bazı tarım ilaçlarının kullanımında kısıtlamalar getirilmesi istendi.

- *TÜRK-İŞ'inde üyesi olduğu kısa adı ETUC olan Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu bünyesinde 1991 yılında kurulan ETUC Tüketici Birimi EURO C, Avrupa Topluluğundan bazı gıda katkı maddeleri ile tarım ilaçlarının kullanımında kısıtlamalar getirilmesini istedi. Tarım ilaçları bu şekilde kullanılmaya devam edildiği takdirde 2010 yılında Avrupa'da temiz yeraltı suyu bulmak imkansız hale gelecek.*
- *ETUC Tüketici Birimi ayrıca sağlık hizmetleri ve yapıda sorumluluk sistemin geliştirilmesi konusunda etkili lobicilik faaliyetlerini sürdürüyor.*

TÜRK-İŞ'inde üyesi olduğu ve kısa adı ETUC olan Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Tüketici Birimi'ne 22 ülkede işçi sendikaları konfederasyonları bünyesinde kurulan tüketici büroları üye bulunuyor. Kısa adı EURO C olan ETUC Tüketici Birimi'ne TÜRK-İŞ Tüketici Bürosu da üye. ETUC 1994 yılı içinde Avrupa Topluluğundan bazı gıda katkı maddeleri ile tarım ilaçlarının kullanımında kısıtlamalar getirmesini istedi. Bu kısıtlamaların gerekçeleri ise şöyle açıklandı.

1) Gıda maddesinin kalitesi ile insan sağlığı arasında çok yakın bir ilişki vardır. Bu nedenle uzun süreli kullanımda insan sağlığına olan olumsuz etkilerinin bilimsel olarak henüz ispat edilemediği gıda katkı maddelerinin kullanımlarının azaltılması gereklidir.

2) Gıdalarda bayatlamayı önleyici, renk ve tat verici gıda katkı maddelerinin günlük en fazla alım dozlarını düzenleyen yönetmelikler değiştirilmeli ve bu dozlar azaltılmalıdır.

3) Yeni gıda katkı maddelerine izin verilirken bu maddelerin insan sağlığına herhangi bir olumsuz etkisinin bulunmamasına dikkat edildiği kadar bu maddelerin çevre sağlığına da olumsuz bir etkisinin bulunmamasına dikkat edilmelidir.

4) Avrupa Topluluğu ülkelerinde 2010 yılında temiz yer altı kaynak suyu bulabilmek tarım ilaçlarının bu ölçülerde kullanımı ile imkansız hale gelecektir. Bir çok tarım ilacının bu arada hem gıdada hem de tarımda kullanılan nitrat maddesinin kullanım miktarı % 50 oranında azaltılmalıdır.

5) Avrupa Topluluğunda kullanımı yasaklanan tüm tarım ilaçlarının diğer ülkelerede satışı yasaklanmalıdır. Diğer kullanımına izin verilen tarım ilaçlarının etiketlerinde satışı yapılan ülkenin dilinde olmak kaydı ile son kullanıcıya uyarılar verilmelidir.

6) Et üretiminde kullanılan büyütme hormonları yasaklanmalıdır.

Bu çalışmalar Türk tüketicisini de yakından ilgilendiriyor.

ETUC Tüketici Birimi tarafından yürütülen bu çalışmaların nihai sonuçları alındığında Avrupa Topluluğunda alınan bu kararlar gerek mevzuat uyumu gerek dış satım açısından Türkiye'de de yeni mevzuat düzenlemelerinin yapılmasına neden olacak. TÜRK-İŞ Tüketici Bürosu'da kurulduğu 1986 yılından beri, bazı Avrupa ülkelerinde kullanımı "kanserojen" ve "alerjik" olduğu gerekçesiyle yasaklanan gıda boyaları ile tarım ilaçlarının kullanımının yasaklanması konusunda çalışmalar yapıyor.

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: **BAYRAM MERAL** Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel : 433 31 25-26-27-28-29 Fax : 433 68 09 - 433 85 80	14	**DOK GEMİ-İŞ** Genel Bşk.: **NAZIM TUR** Büyük Langa Fabrika Sokak Necmibey İşhanı No: 18 Tel : 517 12 78 (3 Hat) Yenikapı / İSTANBUL Fax : 517 13 85
01	**TARIM-İŞ** Genel Bşk.: **SABRİ ÖZDEŞ** Necatibey Cad. 22 Tel : 231 78 56-57-58-59 Sıhhiye / ANKARA Fax : 229 85 92	15	**TÜRKİYE YOL-İŞ** Genel Bşk.: **BAYRAM MERAL** İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40-51 Fax : 341 27 05
02	**TÜRKİYE MADEN-İŞ** Genel Bşk.: **H. HÜSEYİN KAYABAŞI** Strasburg Cad. 7 / 3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax : 229 89 31	16	**TES-İŞ** Genel Bşk.: **FARUK BARUT** Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax : 212 65 52
02	**GENEL MADEN-İŞ** Genel Bşk.: **ŞEMSİ DENİZER** Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : 51 23 12 - 51 20 02 ZONGULDAK Fax : 53 66 35	17	**TEZKOOP-İŞ** Genel Bşk.: **AHMET TAMER** Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel : 231 74 94 (6 Hat) Sıhhiye / ANKARA Fax : 231 74 99
03	**PETROL-İŞ** Genel Bşk.: **MÜNİR CEYLAN** Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel : 274 88 96 (4 Hat) Gayrettepe /İSTANBUL Fax : 274 74 46	17	**TÜRK KOOP-İŞ** Genel Bşk.: **AHMET BALAMAN** İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax : 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenişehir / ANKARA
04	**TEKGIDA-İŞ** Genel Bşk.: **ORHAN BALTA** 4. Levent Konaklar Sokak Tel : 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax : 278 95 34	18	**TÜMTİS** Genel Bşk.: **SABRİ TOPÇU** İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : 530 07 43 Fax : 588 26 20
05	**ŞEKER-İŞ** Genel Bşk.:**HİKMET ALCAN** Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax : 425 92 58	19	**DEMİRYOL-İŞ** Genel Bşk.: **ENVER TOÇOĞLU** Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 80 30-31 ANKARA Fax : 231 80 32
06	**TEKSİF** Genel Bşk.: **ŞEVKET YILMAZ** Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel : 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax : 435 78 26	20	**TÜRKİYE DENİZCİLER** Genel Bşk.: **TURAN UZUN** Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel : 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax : 244 52 21
07	**DERİ-İŞ** Genel Bşk.: **YENER KAYA** Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 528 62 07 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	21	**HAVA-İŞ** Genel Bşk.: **ATİLAY AYÇİN** İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel : 660 14 95 - 99 Bakırköy / İSTANBUL
08	**AĞAÇ-İŞ** Genel Bşk.: **GÜRAL ERÇAKIR** Necatibey Cad. No: 20/22-23 Fax : 231 52 19 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	**LİMAN-İŞ** Genel Bşk.: **HASAN BİBER** Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18-19 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	**SELÜLOZ-İŞ** Genel Bşk.: **MİTHAT SARI** Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : 118 99 - 134 50 İZMİT Fax : 134 51	23	**TÜRKİYE HABER-İŞ** Genel Bşk.: **CENGİZ TEKE** Tuna Cad. 30/8 Fax : 434 57 04 Tel : 431 90 44-45 Sıhhiye / ANKARA
10	**BASIN-İŞ** Genel Bşk.: **ALİ EKBER GÜVENÇ** Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Fax : 229 43 15 Tel : 230 29 08 - 229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	**SAĞLIK-İŞ** Genel Bşk.: **MUSTAFA BAŞOĞLU** Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax : 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	**BASİSEN** Genel Bşk.: **METİN TİRYAKİOĞLU** İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax ; 252 38 35	25	**TOLEYİS** Genel Bşk.: **CEMAİL BAKINDI** İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel : 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax : 530 72 99
11	**BASS** Genel Bşk.: **TURGUT YILMAZ** Sümer Sokak 29 Fax : 229 13 03 Tel : 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA	26	**TÜRK HARB-İŞ** Genel Bşk.: **İZZET ÇETİN** İnkilâp Sokak 20 Fax : 417 13 64 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay / ANKARA
12	**TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ** Genel Bşk.: **TAMER ERALAN** Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax : 231 89 36 Tel : 231 72 30 (5 Hat) Sıhhiye / ANKARA	27	**TGS** Genel Bşk.: **ORHAN ERİNÇ** Basın Sarayı Kat: 2 Fax : 511 48 17 Tel : 514 06 94-96 Cağaloğlu / İSTANBUL
12	**KRİSTAL-İŞ** Genel Bşk.: **İBRAHİM EREN** Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax : 251 95 79	28	**TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ** Genel Bşk.: **FUAT ALAN** Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax : 513 93 68 Tel : 513 82 54-55-56 Aksaray / İSTANBUL
13	**TÜRK-METAL** Genel Bşk.: **MUSTAFA ÖZBEK** Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax : 229 77 14		**TÜRK-SEN** Genel Bşk.: **ÖNDER KONULOĞLU** 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax : 9 (5-20) 87 831 Tel : 72 444 Lefkoşe / KIBRIS

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK • Tel : 434 14 71 - Fax : 434 14 71 • ANKARA